N°. 239. ZATURDAG 6 OCTOBER. A°. 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL,

bevattende een overzigt van de aan de overweging der Tweede Kamer aangeboden Ontwerpen van Wet tot **AFSCHAFFING der SLAVERNIJ in West-Indië**, *en van de daarbij behoorende Toelichtende Memorie.*

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM doen te weten, dat met 1 November 1860 eene openbare school voor meer uitgebreid lager onderwijs der 2e klasse voor jongens zal worden geopend in het lokaal aan het Haagscheveer, wijk 6, n.° 380, aan welke school als Hoofdonderwijzer is geplaatst de Heer *J. W. de Meijer*, en dat men zich tot plaatsing van kinderen op die school zal kunnen vervoegen vóór den 1 November eerstvolgende bij den Hoofdonderwijzer voornoemd, wonende aan de Kruiskade, wijk 15, n.° 235, en na dien dag aan het voormelde schoollocaal, terwijl verdere inlichtingen omtrent die school te bekomen zijn bij de daarover gestelde Commissie van bestuur, bestaande uit de Heeren F. K. Görlitz, Dr. M. C. Mensing, J. P. A. François en J. C. V. Penen.

Rotterdam den 5 October 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

EENE NIEUWE OPVATTING VAN MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID.

De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van gisteren bespreekt een gewigtig punt, dat inderdaad kan geacht worden te zijn *de grondslag* der koloniale politiek. Wij vinden, in hetgeen die Courant daarover zegt, niets nieuws; het is slechts eene zamentrekking van de hoofdpunten des strijds, die, vooral verleden jaar, door de tegenover elkander staande partijen met zoo veel warmte en hartstogt is gestreden. De zaak zelve is, intusschen, van te hoog belang, dan dat het hernieuwing van den strijd, zoo lang die blijft binnen de palen der beginselen, niet haar nut zou kunnen hebben; en daarom wenschen wij ook onze meening te zeggen.

Het besproken punt geldt de gewigtige, en inderdaad het geheele bestuur van Indië dominerende vraag: „Moet de Gouverneur-Generaal voor „elken maatregel van eenig gewigt" loopen aan den leiband van den Minister van Koloniën; moet Indië bestuurd worden „op het Plein te 's Hage", gelijk de heer Thorbecke zich onlangs uitdrukte; of moet de Gouverneur-Generaal de magt hebben zelfstandig te handelen, onafhankelijk van den Minister?"

De *N. Rott. Ct.* beantwoordt die vraag in laatstgelden zin: „wij moeten hebben een Gouver.-Gen., die in zijne handelingen wordt vrij gelaten, nadat de Minister met hem *het stelsel* van bestuur heeft bepaald." Wij zijn het volkomen eens met de Courant, dat het verre verkieslijker ware, een zelfstandig Indisch bestuur te bezitten. Daargelaten evenwel de mogelijke politieke gevolgen van zoodanig zelfstandig bestuur — waarover wij thans niet wenschen uit te weiden — rijst de gewigtige vraag, of onze wetgeving het volgen van zoodanige gedragslijn, als de N. R. Ct. wenscht, toelaat of mogelijk maakt?

Zij zelve heeft de moeijelijkheid gevat, en getracht die op te lossen. Laat ons zien, of die oplossing kan geacht worden bevredigend te zijn. Zij zegt: „Wij wachten ééne tegenwerping. Men zal ons vragen: Hoe wilt gij zulk een zelfstandigen Gouverneur-Generaal bij eene Kamer, die als de onze van den Minister rekenschap van iedere handeling in Indië vordert?

„Het antwoord is, dunkt *mij* (?), gereed: Men vraagt den Minister van iedere handeling in Indië verantwoording, juist *omdat* hij de man is, die de handeling beveelt en bestuurt. *Wie anders zou er bij het tegenwoordige stelsel de verantwoordelijkheid voor kunnen dragen?* Weet men echter dat de Koloniën niet meer uit het kabinet des Ministers bestuurd worden; weet men dat de Minister met den Gouverneur-Generaal *het stelsel* heeft bepaald, hetwelk in het bestuur moet heerschen, *en hem voorts in dat stelsel vrijheid in zijne handelingen wordt gelaten, dan spreekt het van zelf*, dat op den Minister geene andere verantwoordelijkheid, dan voor het aangenomen stelsel kan rusten, en de strijd in de vertegenwoordiging slechts daarover kan loopen. *De interpellatiën over enkele handelingen kunnen dan niet meer plaats grijpen.*"

Is dat ernstig gemeend? Ja? Wij zouden dan vreezen, dat de invloed der Vertegenwoordiging terug-gebragt werd tot nog minder dan die was vóór 1848. De Minister zou bij elke vraag kunnen antwoorden: „dat raakt niet het stelsel; het is eene afzonderlijke handeling van den Gouverneur-Generaal, waarvoor *gij nu weet* dat ik niet verantwoordelijk ben. Van den anderen kant zou in de Vertegenwoordiging de strijd verplaatst, niet van aard veranderd worden. Welke *handeling* is er, die niet is het uitvloeisel of het gevolg van een *stelsel?* Hoe zal men dat stelsel kunnen beoordeelen, zonder *handelingen* te toetsen en daarvan rekenschap te vragen. Ons dunkt, dat men in een cercle vicieux zou blijven ronddraaijen.

Doch gesteld, het ware mogelijk *stelsel* van *handelingen* zoo scherp afgescheiden te houden, als dit door de N. R. Ct. wordt voorgesteld. Dan nog rijst de vraag: is *uw* stelsel niet een stelsel van convenientie, waartegen zich de Grondwet en het Regerings-reglement duidelijk, naar letter en geest verzetten?

Neemt aan, er komt een Minister van Kolonien, die aan de Vertegenwoordiging verklaart: „Voortaan „is de Gouverneur-Generaal zelfstandig. Ik heb met hem „een stelsel van bestuur bepaald waarvoor *ik* ver„antwoordelijk blijf; overigens is hij vrij in al zijne „handelingen, en geef ik u dus kennis, dat ik daar„voor verder niet verantwoordelijk ben. U weet alzoo, „dat ook voortaan interpellatien moeten ophouden „over enkele handelingen, die in Indië plaats grijpen."

Wat zouden Vertegenwoordiging en Natie op zoodanige toespraak antwoorden?

Ons dunkt alweder, dat dit antwoord niet anders zijn kan, dan het volgende:

Vooreerst: gij schendt de artt. 73 en 89 der Grondwet. Volgens beide artikelen is de Minister van Kolonien *evenzeer* verantwoordelijk als de overige Ministers, en *evenzeer* verpligt inlichtingen te geven aan de Kamers als al zijne andere ambtgenooten. De vrijheid, die gij laat aan den Gouv.-Generaal, is eene zaak tusschen u en hem, maar kan *u* niet, eigenmagtig, ontslaan van de verpligtingen opgelegd bij de artt. 73 en 89 der Grondwet, en *ons* niet weerhouden gebruik te maken van het regt, dat die Grondwet ons heeft toegekend.

In de tweede plaats, gij onttrekt nu het Indische bestuur aan *elke* verantwoordelijkheid jegens de Natie. *Er moet toch iemand zijn die verantwoordelijk is voor Regerings-handelingen.* Gij zijt het niet; want gij zegt: alleen *het stelsel* raakt mij, al het overige moet de Gouv.-Generaal maar weten. De Gouv.-Generaal is echter ook niet verantwoordelijk jegens de Natie; want hij is het alleen, volgens art. 37 van het Regeringsreglement, *jegens den Koning*, behoudens het exceptionele geval van strafregterlijke vervolging.

Het stelsel van de N. Rott. Ct. *kan* dus niet worden toegepast, hoe goed het overigens zijn moge op zich zelf, en hoezeer het welligt een krachtig en energiek bestuur in Indië moge kunnen bevorderen.

Wie het doel wil, moet voor de middelen niet terugdeinzen, al zijn ze moeijelijk aan te wenden. Om te komen tot eene wettige toepassing van het verlangde stelsel moet men veranderen 1°, *de Grondwet*, ter bepaling van het verschil van verantwoordelijkheid en van de verpligting tot het geven van inlichtingen, dat voortaan zal bestaan tusschen den Minister van Kolonien en de overige Ministers; en 2°. *het Regeringsreglement*, om te bepalen dat de Gouverneur-Generaal, hetzij gedurende de waarneming zijner betrekking, hetzij na afloop daarvan, voor alle *regeringshandelingen* verantwoordelijk is jegens de Staten-Generaal.

Doch ook dàn nog zou in de Staten-Generaal steeds de twistappel blijven: „Wat is *stelsel*, en wat is *regeringshandeling?*" Men ziet alzoo, dat de questie zelve zeer zeker is hoogst gewigtig, dat men er veel over kan redeneren; doch dat het hoogst moeijelijk, zoo niet onmogelijk zijn zal, daarvan eene bevredigende, vooral *wettelijke* oplossing te geven.

S.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 4 October.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Het ministerieel rapport van graaf Cavour is hier met algemeene vreugde ontvangen. Het programma van de Sardinische Regering voldoet ten volle aan de wenschen van onze Ministers en van onze gematigde liberalen. Onder het Volk hoort men nog een weinig gemor en is men ontevreden dat de arme Venetianen in de vrijheid hunner Italiaansche broeders niet mogen deelen. Ons Gouvernement, hoe gaarne het ook Venetië aan Oostenrijk ontwrongen zou zien, is overtuigd dat dit op het oogenblik door Garibaldi en de zijnen niet kan worden volvoerd. Onze Regering zal geene pogingen onbeproefd laten het Weener Kabinet tot den verkoop van Venetië over te halen, terwijl Victor Emmanuel door de onmiddellijke aanhechting van Zuid-Italië zijne strijdkrachten zal vermeerderen en dus later, indien Oostenrijk volstrekt niet wil luisteren, wat meer zal kunnen wagen.

De Times gelooft dat Oostenrijk zal eindigen met Venetië tegen eene geldelijke vergoeding te willen afstaan. Rome is, volgens dat blad, niet noodzakelijk voor Italië. Dit gevoelen is evenwel in strijd met dat der meerderheid van ons Volk.

De afkondiging van het nieuwe Fransche tarief voor ijzer is hier met voldoening ontvangen. Aan den heer Cobden wordt door de liberalen niet weinig lof toegezwaaid voor zijne ijverige bemoeijingen in het tot stand brengen van dit tarief. Een der voornaamste punten van dit tarief is het eenvormige bedrag der inkomende regten op al het gerold ijzer, onverschillig de grootte of kwaliteit. Die belasting is bepaald op 70 fr. per 1000 kilogrammes, 2 £ 16 sh. 6 d. per ton, terwijl hoepelijzer op dezelfde termen bepaald is. Dit is natuurlijk een zeer groote vooruitgang en vereenvoudiging van het oude systema. In het besluit wordt niets gesproken betrekkelijk de differentiële regten ten gunste van de Fransche vlag. Dit verschil zal, indien het gehandhaafd blijft, de inkomende regten met 10 pct. vermeerderen, wanneer het vervoer door Engelsche schepen geschiedt.

Het stelsel, volgens hetwelk het aan een Fransch vaartuig dat Fransch ijzer uitvoert vergund is eene gelijke hoeveelheid ijzer vrij in te voeren, blijft voor alsnog bestaan, hetgeen in den handel eene zekere speculatie en onzekerheid veroorzaakt. Over 't algemeen is de indruk van de nieuwe inkomende regten zeer gunstig en men verwacht in 1864 eene nieuwe vermindering van 15 pct.

Gisteren middag had in de Windmill Inn, Salthill, in de nabijheid van Slough, de jaarlijksche vergadering plaats van de „Royal South-Bucks Agricultural Association", waarvan het doel is de bevordering van nijverheid. Bij het diner waren 100 leden tegenwoordig en de heer B. Disraeli bekleedde het voorzitterschap. Er werden verscheidene toasten gedronken op het welzijn der Koningin en van den Prins Gemaal. De voorzitter hield eene lange redevoering maar roerde geene staatkundige aangelegenheden aan.

Uit Petersburg schrijft men dat er volstrekt geen sprake kan zijn van Napoleons tegenwoordigheid bij de ontmoeting te Warschau, ofschoon de Ultra-Poolsche partij bereids de noodige maatregelen heeft genomen om Napoleon met alle mogelijke eerbewijzingen te ontvangen, ten einde hem aan te moedigen de questie der Poolsche nationaliteit op den voorgrond te stellen.

Uit Spanje heeft men hier een particulieren brief ontvangen met het berigt dat de heer Quesada binnenkort zal hier komen om voor de Spaansche Regering verschillende schepen aan te koopen. De aankoop zal bestaan uit twee linieschepen, 20 fregatten, 10 schepen van 1000 en 10 van 800 paardenkrachten. De schrijver waarschuwt de verkoopers niets zonder geld af te geven.

Het schroefstoomschip Bohemia, dat gisteren te Queenstown landde, is gisteren avond te Liverpool aangekomen. Een telegram van New-Orleans zegt dat generaal Walker en Kadler, een zijner officieren, op bevel van het Gouvernement van Honduras, waren doodgeschoten. Zijne volgelingen mogten vertrekken. Latere berigten uit Amerika zeggen, dat er een hevige brand aan het fort Smith Arkansas was uitgebroken. De schade beloopt 200,000 dollars.

De Peninsular en Oriental Company-stoomboot Ceylon, kapitein Evans, is heden te Southampton met de Calcutta- en China-mails aangekomen. Zij brengt 124 passagiers en eene aanzienlijke lading, waaronder 2246 balen zijde van 200,000 £ waarde.

Uit Tangiers was het officieel afgekondigd, dat de Sultan den uitvoer van wol en granen voor den tijd van één jaar toestond.

De Milazzo, van Londen, met pleizierreizigers naar Italië vertrokken, kwam den 25sten jl. te Gibraltar aan.

Het eerste gedeelte van een der ijzeren stoomschepen die ons Gouvernement besloten heeft te laten bouwen, zal eerstdaags in het dok van Chatham worden geplaatst. Het schip zal bijna geheel schotvrij zijn, en dat wel door middel van boven de waterlijn het schip met massive stalen platen te bedekken. Het schip zal in grootte alle tot nog toe bij de Britsche zeemagt in gebruik zijnde schepen overtreffen. De lengte zal zijn 400 voet of twee maal de lengte van gewone oorlogschepen. De machinerie in het schip zal eene evenredige kracht hebben; de wapening zal bestaan uit Armstrong-kanonnen van het zwaarste metaal. Het zal een der vreeselijkste oorlogschepen zijn, die tot nog toe voor ons Gouvernement gebouwd zijn.

— De Engelsche consul-generaal te Beyruth heeft aan het committé van het Engelsch Syrisch ondersteuningfonds alhier medegedeeld dat het aantal der door het aldaar gevestigd uitvoerend committé dagelijks ondersteunden tot 12,333 gestegen is. Te Sidon, waar zich een agent bevindt, worden 3000 personen uit het algemeene fonds onderhouden. Aan den wensch van het hier gevestigd committé om een Roomsch Katholiek, een Grieksch en een Israëlitisch medelid in het algemeen committé benoemd te zien, is gevolg gegeven.

— In eene vergadering der eigenaars van de Great Eastern is het voornemen medegedeeld om dat schip gedurende den winter op zijne tegenwoordige plaats te laten en daaraan eenige verbeteringen, onder anderen een verwarmingstoestel, aan te brengen. De directeuren betoonden zich over den geldelijken toestand der onderneming voldaan.

— Sir John Bowring, die zijn 69ste levensjaar is ingetreden, is voornemens een tweede huwelijk aan te gaan, en wel met miss Castle te Clifton.

— Volgens de laatste berigten uit Buenos-Ayres waren de verkiezingen voor de Conventie afgeloopen en rekende de Liberale partij op eene kleine meerderheid. De werkzaamheden aan den spoorweg van San Fernando maakten gewenschte vorderingen.

FRANKRIJK.

PARIJS 4 October.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Eenheid van Italië, met uitzondering van Rome en Venetië, — ziedaar thans het officiële programma van den heer de Cavour en dat door Garibaldi, na allerlei weifeling in verschillende rigting, definitief schijnt te zijn aangenomen. Eene zeer uitvoerige correspondentie van het Journal des Débats van heden morgen en van la Presse van heden avond bevestigen de tijding van eene volmaakte overeenstemming van Garibaldi aan de eene en Victor Emmanuel en den heer de Cavour aan de andere zijde. De heer Trivulzio Pallavicino is de zeer bekwame onderhandelaar bij deze verzoening geweest. Garibaldi heeft zich dus andermaal afgescheiden van hen die hem tot den zondenbok van het republikeinsche streven meenden te maken.

La Patrie deelt, volgens het officiële blad der Beide Siciliën, het besluit mede, waarbij eene nationale belooning wordt toegewezen aan de weduwe en de dochters van Agesilao Milano, die in 1857 een moordaanslag rigtte tegen Koning Ferdinand, en la Patrie voegt er bij dat dit „eene beleediging is van de openbare zedelijkheid", terwijl de Débats zegt te twijfelen aan de echtheid van het besluit. Ja, het besluit is wel echt, en het zou inderdaad eene beleediging der openbare zedelijkheid zijn, wanneer het eenige officiële waarde bezat. Maar het is niets dan eene hatelijkheid, onderteekend: Bertani; het bezit noch waarde noch kracht van wet.

De Koning van Napels heeft te Turijn door zijn ambassadeur doen vragen naar de reden van het concentreren der Sardinische troepen op de uiterste grenzen der Romeinsche Staten. Men zegt dat deze vraag om uitlegging van wege Oostenrijk is ondersteund bij monde van den Pruissischen gezant.

De tekst der allocutie, door den Paus uitgesproken in het consistorie van ll. maandag, is gisteren te Parijs aangekomen. L'Ami de la Réligion zegt ten dien aanzien: „Ons nummer van heden, hetwelk dit document bevatte, zou ter perse gelegd worden, toen eene tusschenkomst van het Ministerie van binnenlandsche zaken ons in de noodzakelijkheid heeft gebragt de openbaarmaking daarvan terug te houden."

Dit protest is zeer handig gesteld en men zou geene waarschuwing kunnen zenden aan een blad dat zich zoo gehoorzaam toont aan de bevelen der Regering.

La Patrie maakt zich heden avond regt vermakelijk boos tegen l'Ami de la Réligion, welk blad zij echter niet noemt. „De bladen, zegt zij, die mededeelingen ontvangen van het Hof van Rome, zeggen dat de allocutie, door den Paus in het jongste consistorie uitgesproken, hun is ter hand gesteld. Het stuk is nog niet opgenomen geworden in het dagblad van Rome en wij meenen te weten dat het nog niet officieel ter kennis gebragt is van de Fransche Regering. Ofschoon de openbaarmaking er van, uit kracht van de bepalingen der organieke wet van het concordaat, zou kunnen belet worden, vernemen wij dat de mededeeling geenerlei tegenstand zal ondervinden."

Het voegt la Patrie, die haar opgang dankt aan de mededeelingen welke zij ontvangt, weinig een zoodanig verwijt te rigten aan een ander blad; en dan: zoo de mededeeling der allocutie heden is geoorloofd, — gisteren was zij het niet, want het verbod aan l'Ami de la Réligion was uitdrukkelijk. (Werkelijk behelzen sommige Parijsche avondbladen thans den tekst der allocutie. *Red.*)

L'Ami de la Réligion brengt bovendien nog de volgende mededeelingen:

„De priesters van het dekanaat van Marseille hebben allen een adres geteekend aan den H. Vader om hem hunne smart en hunne genegenheid te betuigen en om tegen de jongste heiligschennende aanvallen van Piemont te protesteren.

„De aanwerving voor de dienst des H. Vaders duurt voort. Men verwacht te Rome een aantal Spaansche vrijwilligers. Nieuwe Fransche vrijwilligers komen elk oogenblik aan.

„Wij vernemen dat het den generaal de Lamoricière gelukt is eene som van twee millioen in goud en de geheele schatkist van Notre Dame de Lorette aan de begeerlijkheid der Piemontezen te ontrukken."

Zou de Paus met die twee millioen en de nieuwe vrijwilligers (die door het voorbeeld van den generaal de Lamoricière niet schijnen te zijn afgeschrikt) een nieuw leger kunnen vormen? Ik geloof het niet.

Het vinden van eene portefeuille van den generaal de Lamoricière is bepaaldelijk niets dan een canard, te *Parijs* uitgebroed.

Inderdaad zijn er gisteren onderscheidene depêches uit Turijn ontvangen, waarin gevraagd wordt: wat er toch is van die portefeuille?

Zoo als mij heden verzekerd wordt, is de depêche eenvoudig hier verzonnen. De generaal de Lamoricière, aan zijn lot overgelaten door de Fransche Regering, die steeds in hem den vijand van den coup d'état van 1851 heeft gezien, werd belangwekkend voor de openbare meening en door zijne talrijke vrienden als een slagtoffer beschouwd. Tegen dit gevoelen moest wel een weinig worden ingewerkt, door den generaal in eene of andere zamenzwering tegen de belangen van Frankrijk te verwikkelen, zijn persoon in een hatelijk daglicht te stellen en inpopulair in Frankrijk te maken. Ten dien einde werd de depêche uitgevonden.

Waarschijnlijk hebt gij reeds iets vernomen van de betreurenswaardige demonstratie tegen de Fransche vlag, welke te Sion, in Zwitserland, heeft plaats gegrepen bij gelegenheid van de opening eener nieuwe spoorweglijn. De feesttrein was versierd met de Fransche, Zwitsersche en Italiaansche kleuren; te Sion werden door eene opgewonden menigte, en ondanks den moedigen tegenstand van het personeel van den spoorweg, de Fransche vlaggen naar beneden gerukt, onder allerlei scheldwoorden en gefluit. Men twijfelt niet of de Bondsraad zal in deze regt verschaffen; men moest bedenken dat eene vlag geen regeringsstelsel, geen Keizer, maar Frankrijk zelf heeft te vertegenwoordigen. Intusschen ligt in deze overdrijving van het nationaliteitsgevoel toch eene les opgesloten voor de annexionisten, die meenen dat de Fransche vlag zich maar te vertoonen heeft om door de bevolkingen, hetzij dan uit liefde, hetzij dan uit vrees, te worden gehuldigd.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 3 *october*. — De terugkomst van den Prins Regent alhier wordt tegen den 10 of 11 dezer te gemoet gezien, naardien het verblijf van Koningin Victoria te Coblenz denkelijk niet langer dan twee dagen duren zal.

COBURG 1 *october*. — Over het ongeluk dat Prins Albert, den gemaal van Koningin Victoria, is overgekomen, verneemt men nader het volgende: de Prins had, met de overige hier aanwezige Vorstelijke personen, heden namiddag aan eene door den regerenden Hertog verordende jagtpartij deel genomen. Toen hij in het met vier paarden bespannen rijtuig van den Kallenberg naar de stad wilde terugkeeren, begon een der paarden hevig te steigeren, waardoor de anderen schichtig werden en doorgingen. De Prins sprong uit het rijtuig en viel, maar bekwam daarbij gelukkig slechts ligte kwetsuren in het aangezigt en aan het achterhoofd. Hij ging nog een eind wegs te voet naar het huisje van den spoorwegwachter en trad daar binnen. Toevallig bevond de lijfarts des Groothertogs zich in de nabijheid en verleende den Prins de noodige hulp, waarna laatstgenoemde met een omnibus stadwaarts keerde. De Koningin was tijdens het voorval nog op den Kallenberg. De jeugdige koetsier des Prinsen was uit het rijtuig geslingerd en vrij zwaar

gekwetst, terwijl een der paarden doodelijk bezeerd is en ook de overigen meer of minder zware wonden bekomen hebben.

ITALIË.

ROME 30 *september*. — Men kent nu den woordelijken inhoud der allocutie, den 28 september door den Paus in het geheim Consistorie gehouden. Zij vangt aan met bittere klagten over de nieuwe en voorbeeldelooze aanrandingen der Piemontesche Regering tegen den Paus, den H. Stoel en de Katholieke Kerk. Na eerst de bevolkingen opgeruid, de wettige Vorsten verjaagd en zich eenige provincien van Emilië op heiligschennende wijze toegeëigend te hebben, onderneemt die Regering het nu zich het bezit van andere provincien van den Kerkelijken Staat, in Picenum, Umbrië en in het erfdeel van den H. Petrus aan te matigen. Naardien het kwistig rondgestrooide geld en andere ondeugende middelen niet in staat waren de bevolkingen aan het wettig bewind te onttrekken, zond zij eerst een troep oproerstokers, daarna een talrijk leger af, om die provincien door de wapenen te onderwerpen.

De allocutie herinnert den aan den Kardinaal-Minister gerigten brief der genoemde Regering, waarin gezegd werd dat hare troepen de Kerkelijke provincien moesten binnenrukken, indien de aangeworven vreemdelingen niet werden afgedankt, die trouwens alleen tot handhaving der rust aangeworven waren. En naauwelijks was die brief afgezonden, of de provincien waren reeds door de Piemontesche troepen bezet. Het ongerijmde der beschuldiging wordt vervolgens door den Paus aangetoond, want, kan men in het algemeen een wettig Gouvernement het regt tot aanwerving van vreemdelingen niet betwisten, allerminst dat des Pausen, die, als vader aller geloovigen, hartelijk gaarne de diensten van allen aanneemt die tot verdediging der Kerk toesnellen. De Piemontesche Regering schaamt zich ook niet aan de Pauselijke soldaten den naam van huurlingen te geven, terwijl nogtans een groot aantal, zoo inlanders als vreemden, uit edele geslachten gesproten, zonder soldij en uit zuivere godsdienstliefde gediend hebben. De Pauselijke Regering, dus heet het verder, kon den aanval geenszins vermoeden, want men had hier verzekerd dat de Piemontesche troepen het Romeinsch grondgebied alleen naderden om de benden van oproerstokers te verjagen, weshalve de opperbevelhebber, toen hij het ware der zaak vernam, dan ook besloot zich in de vesting Ancona terug te trekken, om de soldaten niet aan een onvermijdelijken dood bloot te stellen. Maar, onderweg aangevallen, moest hij wel handgemeen worden, om voor zich en zijne soldaten een weg te banen. Met den lof aan dien bevelhebber, zijne officieren en manschappen, vermengt de Paus zijne tranen over het lot van zoovelen welke, door dien onregtvaardigen en wreeden inval, den dood gevonden hebben. Ook prijst hij de gouverneurs der aangevallen provincien wegens hunne moedige en volhardende pligtsbetrachting.

Na de Piemontezen nog verschillende andere verwijten toegevoegd en openlijk de verfoeijelijke en heiligschennende aanslagen des Konings en zijner Regering veroordeeld te hebben, betuigt de Paus ook zijne diepe smart daarover dat hij, ten gevolge van moeijelijkheden van verschillenden aard, nog te vergeefs den vreemden bijstand tegen den inval verwacht. „In waarheid, zegt de allocutie, gij kent zeer goed de herhaalde verklaringen, ons door een der magtigste Vorsten van Europa gedaan. Intusschen, terwijl wij sedert lang den uitslag daarvan afwachten, kunnen wij niet anders dan een wreede onrust en angst gevoelen, door te zien dat de oorzaken en aanstokers dezer schuldige overweldiging driest en onbeschaamd voortvaren in hun verfoeijelijk oogmerk, als waren zij verzekerd dat inderdaad niemand zich daartegen verzet." Insgelijks wordt in de allocutie ook dat heilloos beginsel, *non-interventie* genaamd, veroordeeld, dat sedert eenigen tijd door zekere Regeringen verkondigd en toegepast en door de overigen geduld wordt, en waardoor eene soort van straffeloosheid voor alle aanranding van anderer regten, bezittingen en staten schijnt gehuldigd te worden. En vreemd is het inderdaad dat het alleen aan de Piemontesche Regering vergund wordt een zoodanig beginsel ongestraft te schenden, als het, met een vijandelijk leger, ten aanzien van Europa, in andere Staten binnen valt en de wettige Vorsten verjaagt. De vreemde tusschenkomst wordt derhalve alleen toegelaten om den opstand aan te stoken en te ondersteunen.

Alle Souvereinen moeten zich, zoo luidt het verder, overtuigd houden dat hunne zaak naauw met dien des Paussen verbonden is, en dat zij, door hem te hulp te komen, gelijktijdig voor het behoud hunner eigen regten zorgen. De allocutie dringt er dan ook ten sterkste op aan en bezweert hen met vertrouwen, hem, ieder volgens zijnen toestand en zijne middelen, hulp te bieden. De Paus twijfelt niet of de Katholieke Vorsten en Volken zullen vooral met den grootsten ijver hunne zorgen en pogingen aanwenden om zich met eenparige overeenstemming te haasten met het door alle middelen bijstaan, verdedigen en beschermen van den Vader en Herder der gansche kudde des Heeren, die door de vadermoordende handen eens ontaarden zoons is aangevallen.

Ten slotte vermaant de allocutie onafgebroken de hulp des Hemels af te smeeken, opdat God den hoogmoed zijner vijanden verbreke, hen die den H. Vader aanvallen op de vlugt drijve, alle vijanden der Kerk vernedere en verplettere, en opdat de harten der verdwaasden door de Goddelijke genade veranderd mogen worden, en de H. Moeder de Kerk zich weldra over hunne bekeering verblijde.

Per Telegraaf.

LONDEN 5 October.

Volgens depêches door Reuters agentschap medegedeeld is de bijeenkomst der Vorsten te Warschau op den 20 dezer bepaald.

De Spaansche Regering heeft een congres van Katholieke Mogendheden voorgesteld, even als in 1849 plaats had, toen de Paus naar Gaëta was geweken. Dit voorstel heeft ten doel den Paus de integriteit van zijne Staten te waarborgen. Frankrijk wil in dit voorstel treden, maar de behandeling der Italiaansche questie uitsluitend aan een congres der groote Mogendheden overlaten.

Graaf Georgyi is als agent der Oostenrijksche Regering naar Bosnië gezonden.

PARIJS 5 October.

De Constitutionnel deelt heden morgen de allocutie mede, door den Paus in het consistorie van 28 september jl. uitgesproken. Het blad zegt verder omtrent dit stuk: „Men merkt in dit document, nevens eenige insinuatiën betreffende de Fransche politiek, welke men niet verwacht zou hebben, een nog onverklaarbaarder stilzwijgen op over de bescherming waarmede wij het erfdeel van Petrus dekken; maar, volgens ons, wanneer er iets is wat aan deze verzwijgingen regt doet wedervaren, dan is het voorzeker het wijze besluit, hetwelk de H. Vader schijnt genomen te hebben om te Rome te blijven onder de hoede van die groote Katholieke natie, welker bedoelingen men kan miskennen, maar welker diensten niet miskend kunnen worden."

TURIJN 4 October.

Eene officiële depêche uit Ancona brengt ons de tekst eener dagorder, door Koning Victor Emmanuel aan het leger van Centraal-Italië gerigt. Dus luidt zij: „Soldaten! Ik ben over u voldaan, omdat gij Italië waardig zijt. Door uwe wapenen hebt gij de vijanden overwonnen, door uw gedrag hebt gij de belasteraars van den Italiaanschen naam het stilzwijgen opgelegd. De overwonnelingen, die ik in vrijheid naar hun Vaderland terugzend, zullen in den vreemde van u en van Italië spreken, na ondervonden te hebben dat God dengenen beloont die Hem dient, en niet hem die de Volken verdrukt en het regt der Natiën veracht. Wij moeten de groote en sterke Italiaansche Monarchie op de vrijheid grondvesten; de Volken zullen ons door de orde en de eendragt bijstaan, en het nationaal leger zal elken dag nog meer den roem vermeerderen die sedert acht eeuwen van het Kruis van Savoije afstraalt. Soldaten! Ik aanvaard het opperbevel; het kostte mij te veel daar niet de eerste te zijn waar welligt het gevaar wezen zal."

TURIJN 5 October.

De Diritto deelt depêches mede uit Napels van 2 dezer, waaruit blijkt dat de Koninklijke troepen omsingeld en verslagen zijn. De troepen van Garibaldi zouden bij die gelegenheid 2000 krijgsgevangen gemaakt hebben.

LONDEN 5 October.

GRANEN goed prijshoudend. — OLIEN. Lijn- 30 a 30.6. Raap- 42 a 42.6.

PARIJS 5 October.

Frankrijk 3 pc. 69.17; dito 4½ pc. —. Crediet Mob. 778. Spanje 1¾ pc. 39½; dito binnenl. 3 pc. 47½.

LONDEN 5 October.

De 3 pc. Geconsolideerden 93¼ a ⅜. Spanje 1¾ pc. 39⅞; dito Amort. 23½. Mexico 3 pc. 22⅛. Grenada 3¼ pc. 17¼; dito Uitgest. 6½. Venezuela 4½ pc. 23½ a 24. Illinois Bonds 7 pc. 87 a 88.

FRANKFORT 5 October.

Oostenr. Metall. 5 pc. 47; dito Nation. 5 pc. 55⅝.

ANTWERPEN 5 October.

België 4½ pc. —. Oostenrijk Metall. 5 pc. 47¾; dito Nation. 5 pc. 56¼. Spanje 1¾ pc. 38⅞; dito binnenl. 3 pc. 47⅝.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 5 October.

Heden namiddag omstreeks half zes ure viel een 8jarig knaapje al spelende in de kade voor de Koestraat in den Haringvliet alhier; kort daarna uit het water gehaald, is het echter, hoezeer eerst nog eenige teekenen van leven gevende, spoedig bezweken.

De stoomboot Louisa der Neue Main en Rhein Dampfschifffahrt, gisteren van Mannheim alhier gearriveerd, is dezen morgen na weder ingenomen lading even voor het vertrek lek geraakt en halverwege gezonken. Het grootste gedeelte der lading is zonder schade aan hare ligplaats in de Maas voor de wandelplaats geborgen.

Het programma van de muziek der dd. schutterij, voor de Officieren-Societeit in het Park alhier, op zondag 7 dezer, des namiddags ten één ure, luidt als volgt: 1, Marche, Bender; 2, Jubelklange aus Albion, Walz, Labitzky; 3, Andante, l'Espérance, v. d. Bogaerde; 4, Potpourri, Gemma di Vergy, Donizetti; 5, Ouverture, Bonsoir Mr. Pantalon, Grisar; 6, Prière Étoile du Nord, Meijerbeer; 7, Scottisch l'Indifférente, Schroeder; 8, Grande Fantaisie, le Billet de Marguérite, Gevaert; 9, Pas Redoublé, de Nefne.

Morgen ochtend ten 11 ure zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene openbare zitting houden.

Z. M. heeft aan Hoogstdeszelfs adjudant in gewone dienst, den kapitein-luitenant ter zee jhr. F. de Casembroot, vergund het aannemen en dragen der versierselen van kommandeur der orde van Philippus den Grootmoedige, hem geschonken door Z. D. H. den Groothertog van Hessen.

Het Staatsblad n.° 58 bevat het Koninklijk besluit houdende vernietiging van het besluit van den Gemeenteraad van Bussum van 21 julij jl., houdende benoeming van een schipper voor het nieuw aan te leggen schuitenveer tusschen Amsterdam en Bussum.

Het Staatsblad n°. 59 bevat een Koninklijk besluit van 24 september jl. houdende vernietiging van eenige bepalingen der algemeene politie-verordening, door den Raad der gemeente 's Gravenhage den 20sten maart jl. vastgesteld.

Het Rijkstelegraafkantoor te Scheveningen wordt, op den 6 dezer, na afloop der dienst, weder gesloten.

VLAARDINGEN 5 *october*. — Gepasseerden maandag zijn hier 3 hoekerschepen met haring aan den wal gekomen met 58 last haring van puike kwaliteit, die in veiling hebben opgebragt *f* 27.75 per ton, hetgeen als zeer bevredigend is aan te merken. De volle haring geldt gemiddeld *f* 28 en de yle haring *f* 17 per ton. Ook de overige vischartikelen zijn prijshoudend, hetwelk voornamelijk aan de verzendingen naar buitenslands is toe te schrijven. De visch en puike Noordsche doet aan den afslag *f* 27.60, kelen en lippen *f* 38.

GORINCHEM 4 *october*. — Gisteren werd het nieuwe raadhuis alhier ingewijd. Des avonds werd het door gaz verlicht; de muziek der schutterij voerde op de markt eenige stukken uit en bragt daarna aan burgemeester en wethouders eene serenade bij fakkellicht.

'S GRAVENHAGE 5 *october*. — Z. K. H. Prins Frederik vertrekt aanstaanden maandag van hier naar Berlijn en na een kort verblijf aldaar naar Muskau.

— De baron Dujardin, Belgisch gezant alhier, is van zijne buitenlandsche reis in deze residentie teruggekeerd.

— Door eenige achtenswaardige ingezetenen is alhier eene circulaire verspreid, waarbij de gelegenheid tot deelneming in eene *'s Gravenhaagsche meel- en broodfabriek* wordt aangeboden. Aan die circulaire, welke onderteekend is door de heeren F. L. der Kinderen, Th. F. Schill, Goekoop Dz. en J. J. van Kerkwijk, ontleenen wij het volgende:

„De aandeelen zijn tot zoodanig bedrag gesteld, dat zij zoo veel mogelijk onder het bereik ook van den burgerstand kunnen komen. Deze toch heeft het meeste belang bij de zaak, vooral in een geldelijk opzigt, want elke winst, die de deelneming in de fabriek zal opleveren boven de rente, die bij gewone geldbelegging is te verkrijgen, zal strekken tot vergoeding voor den prijs, dien de deelnemer in de fabriek voor het brood betaalt; terwijl, wanneer de deelneming meer algemeen is, en door grooter debiet de resultaten winstgevend mogten worden, tot zóódanige verlaging der broodprijzen kan worden gekomen, dat ook de mingegoede klasse der bevolking door het voordeel der onderneming kan worden gebaat.

„Dit doel vooral wordt bij de oprigting der broodfabriek beoogd, nevens de zucht om aan de bevolking een goed voedingsmiddel te verschaffen, en het is daarom, en dus uit een oogpunt van menschlievendheid, dat de ondergeteekenden vertrouwen, dat ook de welgestelde, gegoede en vermogende ingezetenen zullen medewerken, om, door eene ruime deelneming in het kapitaal der op te rigten vennootschap, het tot stand komen der onderneming te bevorderen.

„Met dat vertrouwen, mogen de ondergeteekenden niet vooronderstellen, dat zij op tegenwerping zullen stuiten, die dikwijls wordt opgeworpen tegen maatschappelijke ondernemingen welke op het terrein van particuliere bedrijven treden, en die in de thans voorgedragene zaak voorzeker misplaatst zouden zijn, daar de op te rigten broodfabriek geenszins de bestaande bijzondere bakkerijen kan verdringen. De fabriek toch zal zich slechts kunnen bepalen tot de voorziening in de behoefte aan de meest algemeen gebruikt wordende hoofdsoorten van brood, en zich niet kunnen inlaten met zoodanige en velerlei soorten van brood, die in het gebruik en de behoeften vallen der meer vermogenden, terwijl de bakkers in de gelegenheid zullen gesteld worden, om, des verkiezende, den détail-handel van de producten te drijven."

LEYDEN 4 *october*. — De voor deze gemeente immer gedenkwaardige 3de october werd gisteren plegtig godsdienstig gevierd. Eene tallooze menigte maakte gebruik van de kosteloos verleende gelegenheid om op het Raadhuis de groote schilderij van van Bree, voorstellende burgemeester van der Werff, waar hij zich ten offer biedt, benevens eenige gedenkstukken uit den tijd van het beleg, te bezigtigen.

— Op een nader voorstel van de commissie in zake het Haarlemmermeer, dat de door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangeboden som van *f* 15,000, wegens schadevergoeding aan deze gemeente voor het gemis der visscherij in dat meer, schoon naar hare schatting ongenoegzaam worde aangenomen, is in de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad door den heer Sikkel Groos als amendement voorgesteld, eene commissie van drie leden te benoemen, ten einde een regtsgeleerd advies uit te brengen, of al dan niet tegen den Staat zal worden geprocedeerd, tot het bekomen van schadevergoeding wegens het gemis van het visschen in het Haarlemmermeer, welk amendement met 9 tegen 7 stemmen is aangenomen.

— Men zegt dat de politie alhier op het spoor gekomen is van verregaande mishandeling van een kind, ten huize der ouders op een zoldertje afgezonderd levende, uit een vorig huwelijk van den vader overgebleven. Reeds wordt een geregtelijk onderzoek ingesteld.

AMSTERDAM 5 *october*. — Gisteren werd in het lokaal Diligentia alhier door den heer mr. J. van Lennep eene vergadering belegd, waarin hij aan de belangstellenden mededeelde dat, hoewel het denkbeeld ter oprigting van een standbeeld aan Vondel ook hem meermalen voor den geest gekomen, en hem door anderen voorgesteld was, hij echter steeds gemeend had het initiatief daartoe niet te moeten nemen, omdat hij door de uitgave van Vondels werken reeds aan een gedenkteeken arbeidde, en dus al ligt het verwijt van Vondel-manie zou hebben op zich geladen. Hij kon, hoe ingenomen met het denkbeeld, te geruster afwachten dat een ander die taak zou opvatten, omdat zijn werk Vondel inniger en vollediger dan tot heden geschiedde, bekend makende, een zoodanig plan voorbereidde en bevorderde. Nu hij echter op de wijze, als thans geschied was, geroepen werd zelf de hand aan het werk te slaan; de Burgemeester der hoofdstad het teeken gaf tot de verwezenlijking van het plan, door den heer Bakhuizen van den Brink geopperd, meende hij zich niet aan den opgedragen last te mogen onttrekken, en was hij bereid zich aan het hoofd van eene commissie te plaatsen. Deze verklaring werd met luide toejuiching ontvangen.

Alsnu stelde de heer van Lennep aan de vergadering als zijn wensch voor, den burgemeester van Amsterdam het voorzitterschap, of mogten tegen de aanvaarding daarvan, door vele ambtsbezigheden, bezwaren bestaan, het eerevoorzitterschap der commissie op te dragen. Bij acclamatie werd dit goedgekeurd. Vervolgens deed de heer van Lennep het wenschelijke en der zaak bevorderlijke uitkomen van de benoeming eener commissie naar eigen keuze, in overleg met den Burgemeester. Ook dit werd door de vergadering bij acclamatie erkend, en de heer van Lennep alzoo gemagtigd ten deze naar zijn inzigt te handelen. Ten slotte beval spreker de zaak in de algemeene en krachtige medewerking aan.

Hij vroeg op dit oogenblik der aanwezigen geen materieele hulp; hij achtte dit nu ongepast; later zou hun de gelegenheid verstrekt worden van hunne belangstelling op deze wijze te doen blijken. Maar nu was het hem in de eerste plaats te doen hunne moreele ondersteuning te verwerven. Hij riep daartoe allen op die, hetzij door studie of vorming, aan Vondel verwant of verpligt waren; de kunstenaars wier voorlichting, wier talent men zou behoeven. Onze Duitsche stamverwanten, met wie wij het Schillersfeest vierden, en die, behalve hunne waardering van den prins onzer dichters, zich aan Vondel verknocht voelden door eenheid van geboortegrond; de stadgenooten, die van invloed konden zijn, hetzij op de keuze, de aanwijzing of het bestemmen van de plaats waar het standbeeld zou moeten verrijzen, in een woord, de heer van Lennep riep met aandrang de medewerking van allen in, die, op welke wijze dan ook, het schoone denkbeeld zouden kunnen helpen verwezenlijken, dat het doel dezer bijeenkomst was. Daarna scheidde de vergadering, om naar men hoopt spoedig te vernemen dat overeenkomstig hare besluiten de eerste en vaste stappen, die regtstreeks tot het doel zullen moeten leiden, genomen zijn.

DEVENTER 4 *october*. — Gedurende de drie eerste kwartalen dezes jaars werden van hier uitgevoerd ruim 23,500 1/8 vaten boter.

WIJHE 4 *october*. — Heden morgen circa 4½ ure woedde alhier een geweldige storm, vergezeld van zeer zware stortregens en hagelbuijen, welke tot 8½ ure aanhielden. Onder de gevallene hagel vond men sommige korrels ter grootte van duiven-eijeren, welke echter geene schade veroorzaakt hebben.

STAPHORST 3 *october*. — Hoe gevaarlijk het is in ongesteldheid gebruik te maken van allerhande raadgevingen, bleek dezer dagen weder met de dochter van J. W., te Rouveen. Deze had een oogenschijnlijk onbeduidend ongemak aan den neus. Op raad van een gedienstig persoon werd het accident doorgestoken. Ongelukkig verergerde het daarop zoo zeer dat het meisje spoedig onder een hevig lijden bezweek.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Onlangs zag ik iemand, die gelasterd had, eene kastijding ontvangen. Overtuigd van zijn ongelijk en van zijne zwakte verliet hij, uit vrees voor verdere tuchtiging, het terrein zonder te strijden, maar, naar zijnen aard, al scheldende.

Het antwoord door den Hoofd-Redacteur van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* aan mij gerigt, en heden morgen in zijn blad geplaatst, herinnert mij aan dat voorval, wanneer ik in dit antwoord opmerk:

— Dat hij in werkelijkheid geen enkel mijner argumenten bestrijdt.

— Dat hij geen enkel feit, door mij aan hem, de zijnen en de *Tweede Kamer* ten laste gelegd, ontkent.

— Dat hij niet loochent dat de Redacteur van het *Bat. Handelsblad* de waarheid verminkt heeft, hoewel het juist *deze verminking* was, daar ik tegen opkwam.

— Dat hij niet betwijfelt dat het door hem slechts deels overgenomen artikel van het *Bat. Handelsblad* zich zelf logenstraft.

— Dat hij niet ontkent, het tegenstrijdige, in dat blad *ten opzigte mijner brochure* voorkomende, *willens en wetens over het hoofd te hebben gezien*, niettegenstaande ik hem hoofdzakelijk veroordeelde wegens het *voorbedachtelijk* verzwijgen van het eerste gedeelte van genoemd overzigt, waaruit die tegenstrijdigheid als ook de kwade trouw jegens mij duidelijk blijkt (*dergelijke aanleiding* bestond er *bij mij* niet om ook op andere weglatingen van hem te wijzen).

— Dat hij, geene redding met gegronde argumenten ziende, naar een woord grijpt als een drenkeling naar een stroohalm: hij verklaart mijne brochure „leelijk," „zeer leelijk," mijn antwoord aan hem „nog leelijker," en dit is te begrijpen; want waren die regelen voor de zijnen al *gansch* niet smakelijk, dien hoofd-redacteur bekwamen zij dubbel *bitter*. Welligt daarom was zijne vroegere bestrijding van de beschuldiging van inconsequentie, den heer *Thorbecke* in die „leelijke" brochure voor de voeten geworpen, zoo allerongelukkigst; de inconsequentie van zijn afgod kwam er slechts te deugdelijker door uit. Na hiervan te zijn overtuigd vond hij raadzaam, in dit stuk, verder de rol van den achtervolgden struisvogel te spelen.

Welk eene onhandige verdediging voor eenen in het vak grijs geworden Hoofd-Redacteur; welk eene bekentenis van zijn ongelijk ligt in zijn antwoord opgesloten.

De „gematigdheid en waarheidsliefde", waarop de Hoofd-Redacteur van de *N. R. C.* boogt, is een te bittere spot voor zich zelven; zijne gematigdheid en waarheidsliefde zijn van zeer bijzonderen aard, verwant aan die van den Baron *van Hoëvell*, den Heer *Veth*, c. s. Zijne bovenbedoelde verdediging van den Heer *Thorbecke* geeft er onder anderen een staaltje van, en daartoe kan zijn nu besproken artikel tevens dienen.

Waarom verzwijgt die zoo waarheidslievende man dat mijn artikel in de *Rotterdamsche Courant* (Oude) van 28 September en in de *Neerlandsch Indië* van 1 October te lezen is?

Geschiedt dit om elke vergelijking zooveel mogelijk te voorkomen? Hij handelde voorzigtig. De vergelijking van zijne en mijne regelen zouden een treurig voorbeeld van zijne waarheidsliefde opleveren.

Tot opheldering der door mij erkende veelgelezenheid van zijn blad diene, — en de *N. R. C.* mag er zich over verheugen, — dat zulks niet steeds het gevolg is van de waarheidsliefde die er in doorstraalt, en om hiervan een ander en gewigtiger bewijsstuk, dan bovenbedoelde staaltjes, te leveren, zal ik wijzen naar het verslag in de N. R. C. omtrent de zitting der *Tweede Kamer* van 26 September gegeven.

Hij die dit verslag vergelijkt met hetgeen in die Zittingen gesproken is, en met hetgeen in het Bijblad der Staats-Courant geschreven is, hij die dit doet, komt tot de onderstaande gevolgtrekkingen:

1.° Dat de N. R. C. den Heer *Thorbecke* woorden in den mond geeft die hij niet gesproken heeft.

2.° Dat zij de overdrijving van den Heer *Thorbecke*, het hoofd harer partij, in hare kolommen laat verdwijnen, even als ook de teregtwijzing die deze hiervoor van den Minister zoo verdiend ontvangen heeft.

3.° Dat zij de onware voorstellingen van den Baron *van Hoëvell* willens bedekt, en hem de ondergane logenstraffing (waartegen deze niet opkwam) in hare kolommen spaarde.

4.° Dat zij van de laatste verklaring van den Minister slechts eene schaduw overliet, zoowel om den Baron *van Hoëvell* te redden, als om aan hare lezers des Ministers constitutioneelen zin zooveel mogelijk onopgemerkt te laten.

5.° Dat de N. R. C. dus zelfs de debatten der *Tweede Kamer* verminkt, en ten voordeele harer partij aan hare lezers voorstelt.

Welk eene getuigenis van „waarheidsliefde"! Bevreemden kan dusdanige handelwijze echter niet; de Hoofd-Redacteur der N. R. C. heeft immers zeer naïf erkend: van aan zijne lezers te zullen onthouden wat niet met zijne zienswijze overeenkomt.

Mijnheer de Redacteur, UEd. en het publiek vraag ik verschooning voor ook deze zeker weder „leelijke" en „vervelende" regelen. De onbeschaamde verminking van de „*handelingen der Staten-Generaal*" door de N. R. C. aan haar publiek ter lezing aangeboden, vermeende ik te moeten opmerken, want het geldt een gewigtig algemeen belang.

Ik heb de eer te zijn

Mijnheer de Redacteur,

Uw Dw. Dienaar,

's Hage den 1 *October* 1860. C. H. F. RIESZ.

Onder de maatregelen die door het Hooger Bestuur genomen worden, zeker om algemeene belangen onder toevoorzigt te houden, behoort ook het door de Gemeentebesturen jaarlijks inzenden van staten wegens Instellingen van Weldadigheid.

Onder die instellingen worden ook begrepen de geneeskundige Societeiten of zoogenaamde Zieken- en Begrafenisbussen, en is daarvoor voorgeschreven de staat, model M.

Die staat, 21 kolommen bevattende, doet, ingevuld, verschillende bijzonderheden kennen, ook ten aanzien der bezittingen dier instellingen, en de 10de en 18de kolom is dan ook ingerigt voor de vermelding van *aan-* of *verkoop* van effecten.

Hoe nuttig het voor de algemeene belangen ook kan zijn dat, daar waar gelden, zoo als in casu, van de minder met goederen bedeelde ingezetenen worden bijeengebragt, een hooger toezigt bestaat, zoo komt het mij voor hoe dat toezigt zich niet alleen behoorde te bepalen tot het bijeen verzamelen van cijfers, maar er wel degelijk op diende te worden gelet of niet soms, hier of daar, de belangen der individus op de waagschaal worden gelegd.

In den laatsten tijd toch is het zoo aanlokkelijk geworden om de 2½°/₀ N. W. S. te gelde te maken en daarvoor Oostenrijksche Schuldbrieven (Nationale) aan te koopen en, wie weet of niet deze of gene administratie zich door meerder interest *heeft* laten verlokken, hetzij dan om meer batig saldo over te houden of wel om staande te kunnen blijven; maar zijn met zulken handel de deelgenooten gebaat?

Zoolang de interest wordt betaald mag het onverschillig heeten, welke waarde de effecten hebben, en dat mag voor particulieren zonder zorg zijn, voor den administrateur is het dat niet, en het ware te wenschen dat ook aan die, welke in deze bedoeld worden, kon worden voorgeschreven de belegging van gelden in fondsen in Nederlandsche te moeten doen.

Zoolang dit echter het geval niet is, zou het nuttig kunnen zijn dat bij het opmaken van den bedoelden staat werd gelet op verkoop en inkoop van effecten, en dat, bij het aanwezig zijn van het veronderstelde bejag naar meerder renten, de leden van wege het Gemeente- of Hooger Bestuur in kennis werden gesteld; maar vooral is het de deelhebbers aan te raden om goed toe te zien aan wien zij hunne belangen toevertrouwen en om niet na te laten de Rekeningen-Courant hunner Societeit te raadplegen.

P.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 October.

OVERLEDEN: J. Liberton, jd., 58 j. — M. J. van [illegible], 13 j. — G. de Kouwer, z., 1 j. — M. M. C. Lindijer, d., 1 d. — F. W. Huiszeen, d., 2 j. — L. A. H. M. Hössel, man van H. R. Waalberg, 65 j. — N. Tas, d., 3 j. — A. Vink, z., 3 j. — J. de Ligt, d., 2 m. — J. A. van Eysden, z., 3 m. — H. Waaijers, z., 5 j. — H. E. Schalkx, d., 1 j. — A. de Haan, d., 2 d.

BEVALLEN: E. H. Diamant, geb. Sellemans, d. — D. van Gerven, geb. van Selst, z. — J. van Duin, geb. van der Sluis, d. — G. Linneijer, geb. Schallenberg, 2 d. — A. Bastiaan, geb. van Bergen, z. — P. van der Lee, geb. de Visser, d. — A. M. Wibe, geb. Boshamer, d. — J. E. Smeulinge, geb. Gruts, z. — A. Schuemacher, geb. van den Berg, d.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 5 October.

2 maanden.		Kort.
Londen	11.61½	11.70
d° [illegible]	11.56½	—
Parijs	55⅜	55½
[illegible]	55¼	
Bordeaux	55⅛	55⅝
[illegible]	45¾	—
[illegible]	45⅝	-
[illegible]	177½	—
[illegible]	170	—
[illegible]	35 1/16	35 5/16
[illegible]	35	—
[illegible]	—	1½ v
3 à 4 weken.		**Kort.**
Frankfort	99⅞	—
[illegible]	99¼	—
[illegible]	87½	—
[illegible]	87⅛	—

Disconto 3 en 3½ pCt.

AMSTERDAM 5 October.

2 maanden			zigt.	
Londen	11.60	g	11.70	p
Parijs	55½	g	55 15/16	g
Bordeaux	55¼	g	—	g
d° ½ m.	55⅛	g	—	g
Genua	45⅛	g	—	g
Livorno	45⅛	g	—	g
Napels	79	g	—	g
Hamburg	35 1/16	g	35¼	g
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid	240	g	—	g
Cadix	241	g	—	g
Sevilla	237	g	—	g
Bilbao	238	g	—	g
Lissabon	41⅛	g	—	g
Porto	41	g	—	g
Petersb.	169½	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen	86½	g	—	g
Augsburg	99⅛	g	—	g
Frankfort	99½	g	—	g

Rotterdam ½.

Oostenrijksche Credit Anstalt.

Trekking der aandeelen à fl. 100, Leening 1858, plaats gehebbende te Weenen 2 oct. 1860.

Uitgetrokken Seriën.

22, 93, 923, 1050, 1074, 1318, 1339, 1541, 1673, 1704, 1806, 1860, 2106, 2183, 2380, 2556, 2790, 3103, 3710, 4041, 4142.

Prijzen.

Serie.	N.°	Prijs.	Serie.	N.°	Prijs.	Serie.	N.°	Prijs.
[illegible]	47	200,000	69	47	400	1673	97	400
[illegible]	1	40,000	69	76	400	1806	35	400
[illegible]	28	20,000	82	32	400	1860	4	400
[illegible]	80	5,000	82	61	400	1860	80	400
[illegible]	84	5,000	82	91	400	2106	5	400
[illegible]	[illegible]	3,000	93	1	400	2106	47	400
[illegible]	[illegible]	3,000	93	97	400	2106	75	400
[illegible]	39	2,000	1050	95	400	2556	27	400
[illegible]	47	2,000	1318	28	400	2556	37	400
[illegible]	11	1,000	1318	42	400	2790	48	400
[illegible]	21	1,000	1318	63	400	3103	80	400
[illegible]	27	1,000	1339	4	400	3710	38	400
[illegible]	75	1,000	1339	17	400	3710	51	400
[illegible]	24	1,000	1673	23	400	4041	41	400
[illegible]	59	1,000	1673	26	400	4041	76	400
[illegible]	9	400	1673	53	400	4041	92	400
[illegible]	20	400	1673	82	400	4142	7	400
[illegible]	85	400						

Beursberigten.

ROTTERDAM 5 October.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
[illegible]	Werk. Schuld 4	pCt.	97 15/16	-	
[illegible]	Amortis. Schuld	„	23⅛		
[illegible]	Obl. 1856/7/9. 3	„	41½		
[illegible]	Obl. te Amst. 4½	„	89 11/16		
„	bij Stiegl. 1855 5	„	96¾		
„	Spoorw. Aand. 5	„	205¼		
[illegible]	Oblig. Metall. 2½	„	24⅞		
„	dito dito 5	„	45¾	45⅞	45 13/16
„	dito N. te Ams. 5	„	68¾		
„	dito Nat. Met. 5	„	53½	53 11/16	53⅝
„	Ad. fl 250 1854	ƒ	203½		
[illegible]	Obligatien 1½	„	11¾	11 13/16	11¾
[illegible]	Obligatien 4	„	15 7/16	15½	15½
„	Uitgestelde	„	6½	6¾	6 9/16
[illegible]	Obligatien 3	„	21		

De beurs was heden ten opzigte van Oostenrijksche fondsen minder gunstig gestemd, en leverde overigens weinig variatie op, terwijl de handel over het geheel geene groote uitgebreidheid toonde.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris*.

Laatste prijzen ten *drie* ure: Port., 1856/59, 41½. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 24⅞; dito Oude, 5 pc., 45½, 45⅞, 45¾; dito Nationale, 5 pc., 53⅜, 53⅝, 53⅝. Grenada, Obligatien Uitgestelde, 6 9/16.

LONDEN 4 October.

3 pc. Cons. cont.	93⅛ a	93¼		3 pc. Peru	73	a	74
id. id. op tijd	93⅛ -	93⅜		4½ pc. id. Urib.	83	-	84
5 pc. Oostenrijk	79 -	82		id. te New-York	83	-	84
dito 1859	51½ -	52½		3 pc. Portugal	43	-	44
4½ pc. België	97 -	99		5 pc. Rusland	103	-	105
5 pc. Braz. 1824	97 -	99		4½ pc. idem	93	-	94
id. 1829/39	97 -	99		3 pc. idem	63	-	64
id. 4½ pc. 1852	86 -	88		3 pc. Spanje	48¼ -		48¾
idem 1858	86 -	88		1½ pc. idem	39¼ -		39¾
6 pc. Buen-Ayr.	93 -	96		idem Amort.	22	-	23
6 pc. Chili	101 z.	coup.		id. Cert. Coup.	6⅛ -		6¼
3 pc. idem	72 -	74		5 pc. Sardinië	83	-	85
5 pc. Denemark.	98 -	100		6 pc. Turkije	73½ -		74½
3 pc. idem	80 -	82		idem Nieuwe	56	-	57
2½ pc. Holland.	64 -	65		4 pc. idem	101¼ -		101¾
4 pc. idem	101 z.	coup.		3 pc. Venezuela	23½ -		24½
Equador	12½ -	13½		idem Uitgest.	12	-	13
id. Land-warr.	— -	—		Wissel Amst. krt.	11.14	a	14½
2½ pc. Grenada	17 -	18		idem 3 m.	11.16	-	16¼
id. Uitgestelde	6½ -	7		idem Rott. 3 m.	11.16	-	16½
3 pc. Mexico	22½ -	22⅜		idem Parijs kort.	25.12½ -		17½
4½ pc. Peru	94 -	95		idem 3 m.	25.35	-	40

Binnen- en buitenlandsche fondsen met vrij veel handel gunstig gestemd.

AMSTERDAM 5 October.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld 2½	pCt.		62¾	62 15/16	62⅞
„	dito dito 3	„		76⅜	76½	76⅜
„	dito dito 4	„		97¾	97 15/16	97⅞
„	Amort. Synd. 3½	„				
„	Hand. Maats. 4½	„		130		
„	O.-I. Leening 4	„		96¾		
„	Holl. Sp. 4½	„				
„	Rijn-Spoorw. 4½	„				
„	M. van Weld. 4	„				
België,	Cert. *Rotksch.* 2½	„		52		
Frankrijk,	Certificaten 3	„				
Spanje	Buitenlands 1½	„		39⅜	39 7/16	39⅜
	dito 3	„		47½	48⅛	48⅛
„	Binn. a ƒ 6000 3	„		47 1/16	47¼	47¼
„	Amort. Schuld			22¼	22⅜	22 5/16
„	Bew. v. Coup.					
Portugal,	Obligatien 3	pCt.		43 5/16	43⅜	43 5/16
„	dito 1856/59. 3	„		41 7/16	41 9/16	41½
„	dito Uitgest.			32⅞		
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„		101⅞	102	
„	dito 1828/29. 5	„		101	101¼	101
„	Cert. 1831/33 5	„		84⅞	85	
„	d.° 1840 4	„				
„	d.° *Stieglits* 4	„		77½		
„	d.° d.° Nieuwe 5	„				
„	d.° d.° 1855 N. 5	„		96½		
„	d.° te Lond. 4½	„		90		
„	d.° v. Assign. 6	„		57⅞		
„	Inschr. dito 6	„				
Polen,	Aand. 1835	ƒ		162¼		
„	Obligatien 4	pCt.		78¾		
Pruissen,	Oblig. 1859 5	„		103⅛		
„	Aand. 1854 3½	„				
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„				
„	d.° dito 4	„		44		
„	d.° Met. Oude 5	„		45¼	45⅞	45⅜
„	d.° N. te Ams. 5	„		68⅜	68½	68⅜
„	d.° Nat. Met. 5	„		53⅛	53⅞	53 3/16
„	d.° Metalliek. 2½	„		24¾	24⅞	24 13/16
„	W. Ad. fl 250 4	„		200	202	
Brazilië,	1824, £ 100 5	„		95¾		
Equador,	£ 100 1	„		12		
Venez.,	Obligatien 3	„		22¼		
„	Uitgestelde 1½	„		11¾		
Grenada,	Obligatien 4	„		14⅝	15¼	14⅞
„	Uitgestelde			5¾	6 5/16	5 15/16
Mexico,	Obligatien 3	„		21 1/16	21⅛	
Illinois	7	„		92⅛		

Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 60 15/16; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 205, 206½; dito N., 4½ pc., 89⅝. Weener Bank-Actien, ƒ 666; dito Aand., 1839, 275; dito 1860, 5 pc., 399, 400. Brazilië, 1860, 4½ pc., 84. Philad., bij Hope en Co., Lr. A, ƒ 98¾, ƒ 99; Galveston, Spoorw.-Aand., 8 pc., 49. Louisiana, 5 pc., 100¾, 101, 100¾. Griekenland, 5 pc., 5⅝, 6, 5 15/16.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Van binnenl. fondsen waren Integralen heden een zweem lager. Van vreemde waren Russ., Portug. en Spaansche gunstig gestemd. Oostenr., bij vrij levendige affaire, merkelijk lager gedaan.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62⅞. Spanje 1¾ pc., 39⅜; dito Binnenl., 3 pc., 47¼. Oostenr., Metalliek, 5 pc., 45 7/16; dito Nat., 5 pc., 53⅜.

PARIJS 4 October.

Frankrijk 3 pc. a contant 69.50, 69.20; dito op ultimo 69.45, 69.20; dito 4½ pc. a cont. 96, 95.75; dito op ultimo 96; Bank-Actien 2840. Crediet Mobilier 730, 735, 717.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aand. 440. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. —; dito buitenl. 3 pc. Oude 48 en dito Nieuwe 48½; dito binnenl. 3 pc. 47½; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 75¾.

De gunstige stemming, die zich bij de opening der beurs vertoonde, veranderde later in een merkelijken teruggang in bijna alle fondsen.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 5 October.

De door de Nederlandsche Handel-Maatschappij gehouden Veilingen van 10/1 en 1291/2 k. Java INDIGO en 74 k. Java COCHENILLE, te Rotterdam, op Woensdag 3 October, en 30/1 en 1710/2 k. Java INDIGO en 123 k. Java COCHENILLE, te Amsterdam, op heden, is afgeloopen als volgt:

Rotterdam, 1021 Picols.		*Amsterdam,* 1447 Picols.		Sortim.	JAVA INDIGO.	Waarde Voorj. ll.	Afloop. *Rotterdam,* 171 Koopen.	Afloop. *Amsterdam,* 305 Koopen.
Heele.	Halve.	Heele.	Halve.			*Cents.*	*Cents.*	*Cents.*
—	—	1	13	A	bruin en ord. rood violet tot goed rood viol.	380 - 460	— - —	395 - 450
2	2	—	20	AA	ord. rood en br. tot mooi en goed rood viol.	400 - 490	370 - 435	400 - 470
—	86	29	332	G	gem. schraal en hard tot br. viol. en ord viol.	340 - 485	340 - 460	350 - 470
8	987	—	1159	B	ord. r. viol. en viol. tot goed r. viol. en viol.	490 - 565	425 - 570	475 - 565
—	92	—	38	CC	mooi violet en mooi rood violet	570 - 620	545 - 610	575 - 649
—	18	—	16	BB	dof rood violet tot goed rood violet en viol.	540 - 570	535 - 620	550 - 600
—	3	—	—	BBB	mooi donker rood violet en violet	610 - —	610 - —	— - —
—	30	—	19	F	ord. tot goed r. viol. en dof en br. en gem br.	420 - 500	415 - 470	425 - 485
—	73	—	113	O	te oneg. of te ger. om bij sorter. te voegen.	— - —	— - —	— - —
10	1291	30	1710					

Kistjes. *Rott.*	Kistjes. *Amst.*	Sortiment.	Grein.	JAVA COCHENILLE.	Waarde Voorjaar ll.	Afloop. *Rotterdam,* 21 Koopen.	Afloop. *Amsterdam,* 51 Koopen.
					Cents.	*Cents.*	*Cents.*
—	17	N.° 1	goed	goed grijs, dof grijs, 1 ps. ros	210 - 235	— - —	200 - 220
34	2	„ 2	redelijk	goed grijs, donker grijs en iets ros	210 - 225	185 - 200	190 - —
28	—	„ 3	„	goed grijs, iets ros	180 - 190	175 - 185	— - —
9	—	„ 4	klein	dof grijs en ros	150 - 170	145 - 180	— - —
2	15	Zaccat. „ 8	goed	goed zwart, enkele ros	200 - 260	175 - 205	190 - 225
1	1	„ 9	Gruis en Stof	donker ros en slecht	120 - 150	80 - —	175 - —
—	88	Diverse.		BS. en SBS.	40 - 210	— - —	70 - 200
74	123						

Alles Verkocht.

SCHIEDAM 5 October.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Libau ƒ 203 cont., ƒ 205 6/w.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust ƒ 14.25.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 19.75.
AMST. PROEF „ „ „ „ „ - 21.—.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel ƒ 1.—.

AMSTERDAM 5 October.

THEE. Totale Afloop der gisteren alhier door de NHM. gehouden veiling van 23,661/4 en 2817/12 kisten.

				Taxatie. Cents.	Afloop. Cents.
2220/4		kist.	Boey	80 a 105	86 a 108
10246/4		„	Congo	100 „ 120	92 „ 124
5764/4		„	Souchon	105 „ 130	92 „ 148
1903/4	382/12	„	Pecco	100 „ 500	150 „ 411
2145/4		„	Tonkay	80 „ 110	71 „ 114
747/4		„	Schin	40 „ 90	51 „ 102
637/4	30/12	„	Hysant	95 „ 140	115 „ 156
	875/12	„	Uxim	80 „ 125	79 „ 132
	1373/12	„	Joosjes g. b.	70 „ 110	61 „ 126
	157/12	„	„ f. b.	80 „ 250	73 „ 161

Alles verkocht.

TABAK. Heden zijn bij inschrijving afgedaan 62 p. Java BKG/NTM, 61 p. dito BKC/GK, per Stad Dokkum, en 80 p. dito KAWI, per Walvaart.

Uit de 1ste hand zijn verkocht 50 v. Maryland, per Dublin.

VETWAREN. Traan: Robben ƒ 38½, Levertraan: bruine ƒ 41, blanke ƒ 44 a ƒ 45. Rondvisch per 50 Ned. ℔ ƒ 13½. Ansjovis 1858r, 1859r, 1860r ƒ 7¼ bij gerijf.

GRANEN. Tarwe onveranderd: 133 ℔ bonte Pools. ƒ 445; 131 ℔ Eijerland ƒ 450 a/d. Zaan. Rogge ƒ 2 a ƒ 3 hooger met goeden handel: 116, 119 ℔ O. Petersb. ƒ 185, ƒ 192; 125 ℔ Pruiss. ƒ 227; 119 ℔ Pruiss. ƒ 197; 120 ℔ Galatz ƒ 201; 118, 121 ℔ dito ƒ 198, ƒ 206; 119 ℔ Petersb. ƒ 195, ƒ 194; 119 ℔ Arch. ƒ 195; 118 ℔ O. dito ƒ 186; op levering in Oct. ƒ 184, ƒ 183; Maart ƒ 186; ƒ 185; Mei ƒ 186, ƒ 187; in veiling 280 last geringe Galatz 111—117 ℔ ƒ 150, ƒ 177. Gerst hooger: 95 ℔ Vriessche Winter ƒ 168. Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad Najaar £ ½ lager, Voorjaar £ ½ hooger; op 9 v. Olie te leveren in April £ 74; in Oct. £ 69½. Lijnzaad ruim prijshoudend: 108 ℔ Petersb. ƒ 310; 103/104 ℔ Arch. ƒ 292½; 111 ℔ Ismael ƒ 335. Raapolie op 6/w. ƒ 42½; vlieg. ƒ 41¼; 1 Nov. ƒ 41¼; 1 Dec. ƒ 41¾, ƒ 41½; 1 Mei ƒ 42¼. Lijnolie op 6/w. ƒ 31½; vlieg. ƒ 30¼; 1 Nov. ƒ 30¼, ƒ 30⅜; 1 Dec. ƒ 30½, ƒ 30¼. Hennepolie op 6/w. ƒ 30¼. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 72 a ƒ 75. Lijnkoeken per 104 stuks ƒ 11 a ƒ 14.

MIDDELBURG 4 October.

GRANEN enz. De aanvoer uit onze naburige Eilanden blijft bij voortdurig klein, de hooge prijzen die men op de binnenmarkten betaalt, zijn daarvan wel de grootste oorzaak. Tarwe was er ook heden weder weinig aan de markt, en daar er voor Zaai-Tarwe algemeen vraag bestond, zoo heeft men die 25 c. hooger betaald; de gewone soorten bleven meestal in een doen. Puike Nieuwe Zeeuwsche Tarwe ƒ 12, mindere soorten werden aan ƒ 11.50 tot ƒ 10.50 verlaten, zonder koopers. Puike Walchersche Nieuwe voor de Zaai ƒ 13.25 a ƒ 13, gewone soorten ƒ 12.75, ƒ 12.50 a ƒ 12 naar kwaliteit. Puike Zeeuwsche Rogge ƒ 7.50, gewone ƒ 7, mindere ƒ 6.50 de mud. Gerst weder weinig ter veil; de beste Winter bragt ƒ 5.80 mindere ƒ 5.60 a ƒ 5.50 op. Zomer ƒ 5.60 a ƒ 5.30 naar kwaliteit. Walchersche Groene Erwten weinig ter veil, daarvoor waren gereede koopers, men kocht die van ƒ 11.50 tot ƒ 10 naar deugd. Walchersche Witte- noch Paardenboonen waren er ter veil, voor een kluisje Bruine werd ƒ 24 de mud gevraagd, doch bleef, voor zoo ver wij weten, onverkocht. Koolzaad minder ter veil; men kocht hetzelve van ƒ 11.50 tot ƒ 10 naar kwaliteit. Raapolie ƒ 44, Patentolie ƒ 46.25 en Lijnolie ƒ 34.75 per vat op 6 weken, op contant ƒ 1 lager. Harde Lijnkoeken ƒ 12 per 104 stuks.

LONDEN 4 October.

SUIKER. W.-I. met veel vraag en circa 6 d. boven ll. vrijdag; geel Mauritius 41/6, bruin Bahia 37/ a 37/6, clayed bruin Manilla 38/3, donk. 37/9. Cuba en Porto Rico 40/ a 43/6. Madras 33/ a 34/6. Havanah n°. 12½ 44/ a 44/6, bruin en blond 38/6 a 43/. In veiling werd Manilla 3 d. boven vorige week verkocht; gem. a goed bruin clayed 38/ a 39/, unclayed 37/ a 37/6. Geraffineerden met veel omzet en 6 d. boven de laatste notering; bruine

Scheepstijdingen.

[illegible]wersh. *Aangek.* [illegible] *K. N. Yachtclub,* Zack, Batavia (vertr. 5 junij) [illegible], Downie, Newcastle (W., storm)

Hellevoet *Aangek.* 5 oct. *Fijenoord* (st.), Londen
Killarney (st.), Goole
[illegible], Davies, Portmadoc
Success, Hall, Sunderl.
Adm. Cator (s), Hartlep.
[illegible], Richardson, Newhaven
[illegible], Gray, Brouwershaven
Seine (st.), Havre
Vertrokken.
Ary Scheffer (st), Havre
[illegible] (st.), Hamburg
[illegible] (st.), Stettin
([illegible] bij Goereehaven geankerd) (W.Z.W., storm)

[illegible] *Aangek.* [illegible] oct. [illegible] (st.), Londen (W., storm)

[illegible] (W.) [illegible] Niets gepasseerd.

[illegible]dam *Vertr.* [illegible] *Cornelia Jacoba*, [illegible] Meer, Messina

[illegible] (W.N.W.) *Aang.* 4 [illegible] (st.), Londen
[illegible] *Thorbecke* (s), Hull
5 [illegible], Dommering, Archangel n. de Maas (als bijlegger)
Vertrokken.
4 [illegible] (st.), Londen

[illegible] *Aangekomen* 2 oct. [illegible] Fool, Bones
Margaretha, de Jong, Newcastle
Hermanna Hendrika, Fluktje, Riga
Nestor, Holm, dito
[illegible], Müller, dito
Burgemeester Karsten, Vos, dito
Gebr. Fokkes, Fokkes, Koningsbergen
Rose, Brunckhorst, Straalsund
St. Catharina, Valom, Dantzig
Barend Bulsing, de Vries, dito
Fokkina Emmegiena, Folkers, dito
Emanuel, Jetten, dito
Mathilde, Hansted, Gothenburg
August, Reiersen, Christiania
Pieter, Oostervink, Frederikstad
Wubbegiena Ilbina, Bloema, dito
Enigheden, Hilland, dito
Jantje Eikema, Eilts, d.°
Willem, de Boer, dito
Eendragt, Martens, Drammen
Anna Luitzia, Vos, Osterrisoer
Zwaantje Elisabeth, Jager, Oudsoen
Erstatningen, Larsen, Tvedestrand
Kosmopoliet, Brandts, Groningen
Vertrokken.
3 *Goede Verwachting*, Pronk, Osterrisoer
Stella Matutina, Beekman, avontuur

Vlissingen *Aangek.* 3 oct. *Guerricaiz*, Abaitua, Havanna
4 *Hoop*, Pott, St. Petersb.

—o—

Buenos-Ayres *Aang.* 1 aug. *Elizabeth*, Metus, Londen
Willemina, Glim, Rio-Janeiro
4 *Dollard*, Koster, Hamb.
Sara Elisabeth, Kuiper, Rosario
5 *Nerminen*, Warssen, Amst.
Bonita, Antusch, dito
14 *Snip*, Strijbos, Hamburg
Vertrokken.
31 julij *Henriette Alida*, de Vries, Antwerpen
7 aug. *Hooite Wicher*, Klasen, dito
11 *Willemina*, Braat, dito
In lading.
25 aug. *Sara Elisabeth*, Kuyper, Antwerpen
Ceres, Meuldijk, dito
Argo, Scherpbier, Amst.

Monte-Video *Aang.* 19 aug. *Sia Elisabeth*, Boerhave, Antwerp.
20 *Eppo Hendrik*, Schut, d.°
26 *Johanna Christina*, de Jonge, Londen
Vertrokken.
9 *Sappemeer*, v. d. Veen, Antwerpen
22 *Meika Jacoba*, Huininga, Patagonië
In lading.
28 *St. Vitus*, Middel, Antw.

Rio-Grande *Vertr.* 23 aug. *Helena Jacoba*, Boomgaard, Falmouth
27 *Waterhuizen*, Oosterhuis, dito
Aangekomen.
21 *Elisabeth Ruardi*, Wolthekker, Santos
29 *Clara Wilhelmina*, Zuiderduin, Liverpool

Rio-Janeiro *Vertr.* 27 aug. *Hiram*, Roelfsema, Falmouth

Fernambuck *Aangek.* vóór 12 sept. *Atalante*, Kolk, Triëst

Konstantinop. *Vertr.* 21 sept. *Louisa Geerdina*, Wever, Galatz
Margaretha, de Jonge, Antwerpen

Triëst *Vertrokken* 29 sept. *Cornelia* (s), Muntendam, Cephalonia

Genua *Vertrokken* 28 sept. *Catharina*, Moesker, Galatz
30 *Rotterdam* (st), Livorno

Toulon *Aangekomen* 1 oct. *Onrust*, Hulsman, Stettin

Bordeaux *Aangek.* 1 oct. *Catharina*, de Boer, Libourne
2 *Zwerver*, Höster, Rott.
Vertrokken.
2 *Bordeaux* (st.), Rott.
Helena Florentina, Rozenbeek, Bremen

Liverpool *Vertr.* 3 oct. *William*, Williams, Dordrecht

Cardiff *Vertrokken* 2 oct. *Agatha Geertruida*, Potjewijd, Lissabon
Regina Maris, Ouwehand, Hong Kong

Fleetwood *Aangek.* 2 oct. *Zorg en Vlijt*, Mulder, Rye
3 *Wilhelmina Cathar.*, Kiel, Liverpool

Falmouth *Aangek.* 4 oct. *India*, Funch, Akyab

Dartmouth *Binneng.* 4 oct. *Shelburne*, Watson, Akyab n. Cowes

Wight *Gepass.* 2 oct. *Ecliptica*, Boomgaard, Bristol n. Antwerpen

Deal *Aangekomen* 3 oct. *Jonge Boll*, Kolk, Dantzig n. Bordeaux

Londen *Aangek.* 4 oct. *Mary Jane*, Allan, Amsterdam

Gravesend *Aangek.* 3 oct. *Veloz*, Jones, Nagasaki

Hull *Aangekomen* 3 oct. *Geertruida Femina*, Bakker, Riga
Catharina Cornelia, de Jong, Callundborg
Vertrokken.
Hermina, Kroon, Randers

Hartlepool *Aangek.* 2 oct. *Diamant*, Hansen, Rotterdam

Sunderland *Vertr.* 2 oct. *Elisa Ann*, Hodgson, Rotterdam
Success, Hayle, Dordt

Shields *Aangekomen* 2 oct. *Metje Schönfeld*, Dijk, Harlingen
Boreas, de Boer, dito
Themis, Bruce, N. Diep
Magnet, Dodd, Dordt
Prince Albert, Clare, dito
3 *Frolic*, Beal, dito
Garonne, Bakker, Rott.
Ida, Jongebloed, Delfzijl
Susanna, Zeeff, Amst.
Shannon, Gilroy, dito
Elisabeth, Mandties, Harburg

Newcastle *Uitgekl.* 3 oct. *Vrouw Alida*, v. d. Werf, Tonningen
In lading.
Vertrouwen, Kal, Lissab.

Hamburg *Aangek.* 3 oct. *Annegina*, Jonker, Jacmel

Harburg *Aangek.* 27—30 sept. *Johannes*, Voogd, Terranova
Alida Margaretha, Klein, Wick

Cuxhaven *Binneng.* 4 oct. *Elisabeth*, Bos, Dantzig n. Bremen

Bremerhaven *Aang.* 2 oct. *Vijf Gezusters*, de Vries, Amst.
Georg, Juister, dito
Stadt Emden, Katt, dito
Eduard, Wieting, Rott.
Gezina, Krook, Koningsbergen
Geerdina Geertruida, Kramer, Stettin
3 *Anna*, Venema, Riga
Vertrokken.
3 *Drie Gezusters*, de Boer, Gothenburg
Geerdina, Visser, Stettin

Kiel *Vertrokken* 3 oct. *Jacoba*, Muntendam, Svendborg

Swinemunde *Vertr.* 2 oct. *Jonge Walrave*, Gnodde, Livorno

Dantzig *Vertrokken* 2 oct. *Gebr. Coerkamp*, Coerkamp, Groningen

Baltishport *Binneng.* vóór 24 sept. *Cornelia &* [illegible] *Alida*, Zwanenburg, St. Pet. n. Amst.
Gezina, Bekkering, dito n. dito
Verwachting, Visser, Nerva n. Edam
Concordia, de Groot, dito n. dito

Kroonstad *Aangek.* 27 sept. *Jenny*, v. Wijk, Rott.
28 *Johanna Petronella*, Visser, dito
Juffer Zwanette, Pekelder, Hull
Libra, Oostra, Newport
Vertrokken.
27 *Elisabeth Helena*, Strootman, Flensburg
Jantina, Vos, Amst.

Stockholm *Uitgekl.* 27 sept. *Essen*, Gerdes, Holl.

Kopenhagen *Uitgekl.* 1 oct. *Christina*, Tunteler, Helsingborg

—o—

Hellevoetsluis 5 oct. Heden morgen ten 6 ure is, na alvorens op de punt van den Ooster gestooten te hebben, gezonken de Eng. schoener *Venus*, kapit. J. Algar, v. Middlesbro' met eene lading ijzer naar Rotterdam bestemd. De loodsboot N.° 1, schipper Posthumus, heeft de equipage, die met hare boot reeds in de branding was, op de hoogte van Goeree Z. Z. O. gered en alhier aangebragt.

Texel 4 oct. In de Eijerlandsche gronden zit een masteloos schip, bijzonderheden onbekend.

Terschelling 2 oct. Het Ned. schip *Concordia*, kapit. Nanning, van Koningsbergen naar Antwerpen, is lek alhier binnengeloopen.

Liverpool 3 oct. Het schip *Rotunda*, kapit. Percy, van hier naar New-York, is [illegible] op 40° NB. en 70° [illegible] gezonken.

Greenock 3 oct. De Ned. schoener *Margaretha Hendrika*, kapit. de Jonge, van hier naar Cuba, geladen met machinerie, is heden morgen alhier op de Bank geslagen en gezonken, doch de bemanning gered.

Rio-Janeiro 7 sept. De *Ernestine*, Behrmann, van hier n. Antwerpen, 7 aug. in deze haven gezonken, is boven water gebragt en op strand gesleept; is met de zwaar beschadigde lading verkocht. — De *Malvina*, kapit. Hoogerwerf, 15 julij van hier naar Cadix vertrokken, is met schade uit zee teruggekomen en ligt alhier onder reparatie.

—o—

Gepraaid:

20 sept., op 20° 48′ NB. en 31° 39′ WL., *Koning Willem III*, Zeylstra, van Batavia naar Amsterdam.

Door kapit. F. L. Zack, te Brouwershaven binnen: 10 aug., op 15° 9′ ZB. en 6° 58′ WL., Nederl. bark *Fortuna*, M. de Ligny, van Padang naar Rotterdam.

21 aug., op 5° 5′ NB. en 22° 36′ WL., Nederl. bark *Provincie Drenthe*, kap. H. Beckering, v. Algoabaai n. Amsterdam.

22 aug., op 6° 15′ NB. en 23° 16′ WL., Eng. schip *Windsor Castle*, v. Londen naar Bombay.

28 aug., op 13° 58′ NB. en 25° 23′ WL., Bremer schip *Ditmar Heinrich*, v. Sunderland naar Point de Galle.

29 aug., op 14° 16′ NB. en 26° 33′ WL., Nederl. schoen. *Ommelanden*, Wieringa, van Hamburg naar Rio-Grande.

7 sept., op 25° 1′ NB. en 37° 12′ WL., Belgische galjoot *Fanny*, van Rio-Grande naar Falmouth.

14 sept., op 36° 2′ NB. en 39° 24′ WL., Eng. schip *Ocean Uprate*, v. Algoabaai naar Londen.

20 sept., op 39° 52′ NB. en 31° 26′ WL., Eng. schip *Benvoirlich*, v. Shanghai naar Londen.

—o—

4 october. De wind te **Falmouth** stil en te **Deal** W.

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 6 oct.: 1ste getijde 6 ure 57 min.; 2de get. 7 ure 21 min.

Arnhem. Waterhoogte 4 oct. 2.49 el.

Keulen. Rijnhoogte 4 oct. 10 v. 10 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

GOOLE, Killarney (st.) — 14 k. en 2 b. Koopmans., 't Hoen, Hudig en Co.; 332 b., 6 k. en 24 pakk. Koopm., 54 stukk, 206 pl., 418 stav. en 158 bund. IJzer. Order.

TROMSOE, Familien, O. C. Haarstad. — 4804 waag Stokvisch en 20 dito Rendierhorens, P. van Rossem en Zn.

BERGEN, Arend, J. Goossens. — 4880 w. Stokvisch, P. van Rossem en Zn.

Amsterdam.

LOVISA, Alberts, Frans. — 1 lading Deelen en Rogge, Ebeling en Brandt.

SUNDSWAL, Wilhelmina, Jansen. — 1 lading Vuren en Greenen Balken en Platen, Gebr. Hoogland.

lompen en gem. brooden 49/6 a 50/. — RUM vast. Leeward 1/7½ a 1/8½. Demerary 1/11 a 2/. Berbice en Demerary 1/10. — KOFFIJ. Plantage Ceylon slap; gem. middl. a midd. blaauw 71/ a 73/. Triage 57/ a 65/6. Costa Rica mooi en mooi ord. bleek 66/ a 68/6; midd. bleek groenachtig 72/ a 73/6; goed en mooi ord. bruin 62/ a 56/6. Native 65/ a 65/6 afgedaan. Rio zeilende 59/9. — CACAO. Trinidad stil 68/ a 72/. — THEE met weinig handel tot vorige prijzen. — RIJST stil. — PIMENT 3⅛ a 3¼ d. — VRUCHTEN. Valencia Rozijn 31/. Krenten stil, Oude 21/ a 23/; nieuwe 31/. Turksche Vijgen 41/ a 69/; mooije 75/ a 80; gemeene 33/ a 39/. — KATOEN iets beter; verkoopen 1100 b. — SALPETER iets lager. Bengal 42/. Bombay geraffin. 38/6 a 39/6. Engelsch geraffin. 43/ a 43/6. — PLUMBAGO puik 24/ a 32/; Stof 12/ a 15/6. — VERWHOUT. Jamaica 97/6. — Jamaica FUSTIC £ 5.15. — DIVI DIVI 13/ a 14/. — LIJNZAAD vast, Calcutta 55/ a 55/6, Odessa 55/6, Berdiansk 55/6, Tangarog 54/6. — HENNEP als voren. — JUTE vast. — IJZER. Schotsch Pig 51/6. — TIN. Banca 135/6. — OLIE slap 30/. Raap- en Cocos- als voren. Palm- vast 45/. Terpentijn- iets beter 31/6 a 32/. — TALK vast doch stil, loco tot Dec. 53/6 a 53/9, Dec. 54/, Jan./Maart 54/3.

LIVERPOOL 3 October.

SUIKER. Melassen Barbados 23/. — RIJST. Moulmain 10/3 a 10/4½, Rangoon 11/ a 11/6 afgedaan. — MEEKRAP. Bombay Wortel iets beschadigd 26/ a 29/6, gezond 30/ verkocht. — SAGOMEEL 14/6. — GAMBIER. BS. 16/, gebroeide 16/3. — VERWHOUT. Jamaica £ 4.10 a £ 4.12.6.

ANTWERPEN 4 October.

KOFFIJ vast, Cheribon a 42¾ a 44½ afgedaan; tot geh. prijzen zijn 1400 b. Brazil en 300 b. St. Domingo verkocht. — GRANEN vast, Inl. Tarwe *f* 14¼; Odessa Rogge *f* 7¼. — OLIEZADEN. Berdiansk Lijnzaad met veel vraag *f* 13⅝ a *f* 13¾. — WAS. Tot geh. prijs zijn 4000 kil Afrik. afgedaan. — KATOEN met veel vraag, 743 b. zijn heden verkocht. — HOP. Aalst 1859 fr. 190. — HONIG vast. — SUMAC. 46 b. Siciliaansche Alcamo zijn a fr. 20 afgedaan. — ZWAVEL. Tot vaste prijzen vonden 125/m. kil. koopers. — TALK als voren. — TERPENTIJN loco *f* 19; 25 v. zeilende zijn tot geheimen prijs verkocht.

HAVRE 2 October.

KATOEN met goede vraag tot vaste prijzen; verkoopen gisteren en heden 5300 b. — KOFFIJ. Ceylon Plant. fr. 123 cens. — HUIDEN. 210 st. gez. M.-V. zijn a fr. 75 cons. afgedaan en 227 st. gez. Paarden- la Plata a fr. 104. — Amerik. POTASCH fr. 32.50. — QUERCITRON Philadelphia fr. 13½. — VERWHOUT. 250 t. Haiti Campeche van de Kaap zijn a fr. 6.75 verkocht.

HAMBURG 4 October.

KOFFIJ stil. — ZINK. 1500 ctr. loco op termijn 12 m. 14 sch. — RAAPOLIE per Oct. 26 m. 2 sch., per Mei 27 m. — GRANEN. Tarwe in loco stil; af buitenl. vast doch mede stil. Gerst gevraagd. Rogge onveranderd.

St. PETERSBURG 16/28 September.

GRANEN. Tarwe met weinig verandering: Russ. r. 11 a r. 12½; Saxonsky r. 12¼ a r. 13. Rogge en Lijnzaad als voren. — POTASCH. Casan r. 23¼ a r. 23½. — TALK vast. prima gele r. 50 a r. 52, 2de r. 50; te Moscou noteert men r. 56. — WISSEL op Amsterdam 175, 175½.

SANTOS 4 September.

KOFFIJ vast zonder verandering; een klein partijtje nieuwe bedong 100 r. hooger. De kwaliteit van het nieuwe gewas valt iets beter uit dan men verwacht had. Men noteert nieuwe Campines 6400 r., oude dito 6300 r., Regulars d. 6000 a 6200 r.

BAHIA 11 September.

STAAL slap. — BOTER hooger, Eng. 1 $ 280 per ℔. — Stearine KAARSEN 620 a 700. — KAAS vast, 170 k. hebben 2 $ 800 a 3 $ 000 opgebragt. — RIJST 2 $ 680 a 3 $ 200.

UITVOEREN. SUIKER schaarsch 2 $ 700 a 2 $ 900 voor Moscovados en 3 $ 800 a 4 $ 300 voor blanke; infer. kwaliteit is a 2 $ 200 a 2 $ 400 afgedaan. — KATOEN voor consumptie 7 $ 800 a 8 $ 200. — KOFFIJ slap, 5 $ 600 a 5 $ 800. Het nieuwe gewas heeft veel door de droogte geleden. — CACAO hooger 4 $ 700 a 4 $ 900; de oogst is klein. — HUIDEN slap en lager, gez. 215 a 220; gedr. 250 a 260. — TABAK in bladen gevraagd, puik 5 $ 800 a 6 $ 200; mindere 4 $ 800 a 5 $ 200. — WISSEL hooger, Londen 25¾. — VRACHTEN laag, Londen 15/ a 20/; Hamburg 25/ a 30/.

RIO-GRANDE 29 Augustus.

HUIDEN met weinig omzet, gezouten Ossen- en Koe- 1.80 rs. of 5¼ d. vrij aan boord, gedroogde 370 rs. of 16¾ d. aan boord. Voorraad gedr. 1500 gez., 10,000 Huiden. PAARDENHAAR met veel vraag, 10 $ 500 of 9¾ per ℔. — TALK 7 $ 000. — JENEVER 3 $ 500 per 12 kruiken, 3 $ 900 per dam Jeanne en 5 $ 500 per 12 flesschen. — PAKPAPIER gevraagd 800 a 1 $ 200 per riem. — RIJST. Carolina $ 4 a $ 4.200, O.-Ind. $ 2 a $ 2.500. — WISSEL. Op Londen 25 a 25¼, op Parijs 380 a 375 r.

MONTE-VIDEO 29 Augustus.

UITVOEREN. Gedroogde HUIDEN met weinig handel, ligte 69½ r. Een partijtje is tot 75 a 76 r. afgedaan. Gezouten Ossen- en Koe- 74 a 75 r. nominaal. Gezouten Paarden- 16½ a 17½ r. vrij aan boord. — TALK nominaal 22½ a 23½. — PAARDENHAAR, lang $ 31 a $ 32, gemengd $ 21 a $ 22. — WOL. Prijzen nominaal.

INVOEREN. Geraff. SUIKER 22½ a 23 r. — RIJST. Carolina 13 a 14 r., O.-I. puik 9½ a 10 r. — JENEVER 12½ r. — KAAS. Hollandsche 240 r., Edammer 18 $ 4 per dozijn, cons. — BOUGIES slap 235 r. — WISSEL op Londen 41 d., Parijs fr. 82.

BUENOS-AYRES 27 Augustus.

INVOEREN. JENEVER door de vele aanvoeren lager, Holl. 16¼ a 18 rs. — SUIKER. Geraffineerde vast; Holl. 20¼ a 19½ rs. — RIJST. O.-Ind. 6 a 6¾ rs.; Carolina 10¼ a 11¼ rs.

UITVOEREN. HUIDEN gedr. slap en lager; gedr. Koe- en Ossen 66 rs.; Ossen- 67; Koe- 63; later zijn nog ½ Koe- en Ossen- a 60 rs. afgedaan; gez. Ossen- 52; Koe- 48 a 50; dito Paarden- 15¾ a 18 rs. — TALK 19 rs. (46/). — WOL. Puike soorten $ 80 a $ 85; middelb. $ 60 a $ 75 afgedaan. Men vraagt nu voor fijne vette $ 80 a $ 90; goede gemengde $ 65 a $ 75; voor gemeen gemengd $ 45 a $ 55, en voor Creoolsch $ 35 a $ 44. — SCHAPENVACHTEN $ 130 a $ 145 per dozijn voor puike en $ 55 a $ 115 voor mindere soorten. — STRUISVEDEREN $ 22 a $ 24. — TABAK super. 28 rs.; middelb. 24 rs.; klein blad 16 rs. — VRACHT naar Engel. voor Huiden gedr. 40/, gez. 25/, Balen 20/. — WISSEL op Londen 66/.

BANGKOK (Siam) 12 Augustus.

In den handel gaat hier weinig om en door de lage prijzen der RIJST in China zijn er bijna geen schepen naar hier onderweg. Gemeene Carga tic. 31½, goede tic. 34 a 35, Cleam tic. 37 a 38, witte tic. 51 a 52, Tafel tic. 60 a 61 en men verwacht nog lagere prijzen. — SUIKER weinig ter markt en hoog in prijs, supr. wit tic. 11½, n.° 1 tic. 10½, n.° 2 tic. 10, n.° 3 tic. 9½, bruin tic. 4 per pic. — SAPANHOUT slap 6 a 9½ sal per pic. — HUIDEN. Buffel- 7⅜ a 8 tic., Koe- tic. 11½ a 12. — PEPER vast, tic. 10 a 10½.

Advertentiën.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.20, 6[illegible]
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40 's [illegible]
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25, [illegible]
„ 's Hage „ Rott.: 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6.39, [illegible]
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.30, 2.15, 4.55, 7.25, 10.[illegible]

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3 's [illegible]
„ Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alleen [illegible] Breda en Moerdijk.
„ Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen Antwerpen en Moerdijk.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.[illegible]
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, [illegible]
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.55, 1.10, 5.20, 7.[illegible]
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.[illegible]
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.46, [illegible]
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.[illegible]

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZATURDAG 6 October 1860, N°. 239.

STATEN-GENERAAL.

AFSCHAFFING DER SLAVERNIJ IN West-Indië.

Thans zijn gedrukt en rondgedeeld de drie *nieuwe* wetsontwerpen tot afschaffing van de slavernij in West-Indië. Wij laten hier volgen het ontwerp litt. A. (Suriname). De twee anderen (voor Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Eustatius en Saba; en voor St. Martin) zijn, *mutatis mutandis*, van gelijke strekking.

EERSTE AFDEELING.

Over de afschaffing der slavernij in de kolonie Suriname.

Art. 1. De slavernij wordt in de kolonie Suriname afgeschaft op de wijze, bij deze wet bepaald.

Art. 2. Binnen dertig dagen na de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname wordt door alle meesters van slaven of hunne vertegenwoordigers ter Gouvernements-secretarie ingeleverd een borderel van aangifte in duplo, ingerigt volgens het model, ter Gouvernementsdrukkerij te Paramaribo verkrijgbaar, vermeldende: *a*, de namen en woonplaatsen der meesters, of, zoo het meesterschap behoort aan eene vennootschap of andere vereeniging, de benaming daarvan, en de namen en woonplaatsen der bestuurders of beheerders; *b*, de namen, den ouderdom, het geslacht, het bedrijf of beroep en de godsdienst der hun toebehoorende of aan hen onderhoorige slaven; met opgave dergenen, die regt op manumissie hebben verkregen; *c*, den naam en den aard der cultuur van de plantage of den grond, waartoe de slaven behooren. Van de inlevering van dit borderel wordt een bewijs aan den inleveraar uitgereikt.

Art. 3. Bij verzuim van de meesters of hunne vertegenwoordigers om het in art. 2 beschreven borderel binnen den gestelden termijn in te leveren, wordt het van Gouvernementswege opgemaakt. Tegen die opmaking wordt geen verzet toegelaten.

Art. 4. De borderellen van aangifte, door de meesters of hunne vertegenwoordigers ingeleverd, worden binnen een door den Gouverneur van Suriname te bepalen korten termijn van Gouvernementswege vergeleken met de registers en met de aanwezige slaven.

Art. 5. De vergoeding aan de meesters te verleenen bedraagt: *a*, *f* 375 per hoofd voor slaven tot suikerplantages behoorende; *b*, *f* 300 per hoofd voor particuliere, niet tot plantages of gronden behoorende slaven; *c*, *f* 260 per hoofd voor slaven, tot koffij-, koffij en cacao-, cacao-, katoen- en rijstplantages, kweek- en kostgronden behoorende; *d*, *f* 200 per hoofd voor slaven tot houtgronden behoorende; *e*, *f* 50 per hoofd voor slaven, die een wettig regt op manumissie hebben verkregen.

Art. 6. Voor vergoeding komen niet in aanmerking: *a*, slaven op het etablissement Batavia geplaatst, en die welke, volgens de bepalingen van de publicatie van den 7 september 1830 (Gouvernementsblad n.° 13), wegens besmetting derwaarts hadden behooren verwezen te worden. Ten aanzien van hen, die volgens de voorschriften der gemelde publicatie verdacht (suspect) zijn verklaard met eene der daarbij aangeduide kwalen besmet te zijn, blijft de beslissing voor de toekenning eener vergoeding opgeschort. De toekenning wordt niet verleend, indien de lijder binnen het jaar na de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname niet door de bij art. 9 der hiervoren genoemde publicatie aangeduide commissie gezond is verklaard. *b*, weggeloopen slaven, die tijdens de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname langer dan een jaar afwezig zijn geweest; *c*, tot dwangarbeid veroordeelde slaven, wier straftijd een jaar of langer na de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname geëindigd zal zijn.

Art. 7. De vergoeding strekt niet slechts voor den persoon van den slaaf, maar ook voor zijne kleederen, tuin en pluimvee en alle roerende goederen, die volgens koloniaal gebruik geacht worden hem in het bijzonder toe te behooren. Deze goederen blijven vrij en onbelemmerd in zijn bezit.

Art. 8. In overeenstemming met de van Gouvernementswege opgemaakte of met de registers en de aanwezige slaven vergeleken borderellen van aangifte, wordt van de te verleenen vergoeding een staat opgemaakt, die gedurende dertig dagen na verloop van den bij art. 4 bedoelden termijn ten kantore van den administrateur van finantien, ter inzage van de belanghebbenden, wordt nedergelegd.

Art. 9. Bijaldien de meesters of hunne vertegenwoordigers zich met dien staat niet kunnen vereenigen, wordt hun vrijgelaten, binnen veertien dagen na den termijn, bij het vorig artikel bepaald, verzet te doen aanteekenen ter Gouvernements-secretarie, met vermelding der gronden van bezwaar en overlegging der bescheiden daartoe dienende. Het niet betwiste gedeelte der vergoeding wordt als verevend beschouwd.

Art. 10. Binnen veertien dagen na de aanteekening wordt, op straffe van verval, het verzet door hem, die het gedaan heeft, bij dagvaarding voor het geregtshof der kolonie Suriname aangebragt. Ten dage dienende worden over en weder de sustenuen mondeling zonder het ministerie van procureurs en zonder schriftelijke conclusien toegelicht. Het hof doet ten spoedigste daarna uitspraak, tenzij het een nader onderzoek mogt bevelen, waartoe een termijn moet gesteld worden. De uitspraak van het hof is voor geen hooger beroep vatbaar.

Art. 11. De vergoeding, bij art. 5 bedoeld, of het ingevolge art. 9 als verevend beschouwde gedeelte daarvan, wordt betaalbaar gesteld vier maanden na de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname. De betaling geschiedt in wissels, gulden voor gulden, af te geven door den Gouverneur op den Minister van Kolonien en betaalbaar eene maand na zigt bij de Nederlandsche bank te Amsterdam, of wel geheel of ten deele te Paramaribo in wettig betaalmiddel, zoo dit verlangd wordt en de kas daartoe genoegzaam bij magte is.

Art. 12. In geval van geschillen over eigendomsregten op slaven of wanneer derden aanspraak maken op het bedrag der vergoeding, geschiedt de voldoening door consignatie in de koloniale kas, tot dat partijen het eens worden of het geschil bij eindvonnis is uitgewezen.

Art. 13. Binnen zes maanden na de afkondiging dezer wet in de kolonie Suriname wordt de vrijverklaring der slaven bij Gouvernements-publicatie uitgesproken. Tot op dat tijdstip wordt door de meesters of hunne vertegenwoordigers in het beheer en de verzorging der slaven op den voet der bestaande verordeningen behoorlijk voorzien.

Art. 14. De opgaven, verklaringen, kwijtingen en verdere administrative stukken, welke ingevolge de bepalingen van deze afdeeling vereischt worden, zijn niet onderworpen aan de belasting van het zegel.

TWEEDE AFDEELING.

Van de vrijgemaakten.

Art. 15. De vrijgemaakten staan onder een bijzonder toezigt van Staatswege, dat de strekking heeft, hen te beschermen en op te leiden tot het familie- en maatschappelijk leven, overeenkomstig daaromtrent door Ons vast te stellen verordeningen. Zij kunnen op voordragt van den ambtenaar, met het Staatstoezigt belast, door den Gouverneur van Suriname van dat Staatstoezigt worden ontslagen, zoodra voldoende gebleken zal zijn, dat gemeld toezigt voor hen niet meer vereischt wordt.

Art. 16. Het gewoon burgerlijk regt is op de vrijgemaakten toepasselijk, behoudens zoodanige bijzondere bepalingen te hunnen aanzien, als gedurende het Staatstoezigt door Ons noodig zullen worden bevonden.

Art. 17. De vrijgemaakten zijn verpligt tot regelmatigen en gezetten arbeid. Lediggang en zwerverij worden onder hen niet geduld en zijn strafbaar volgens daaromtrent door Ons vast te stellen verordeningen.

Art. 18. De vrijgemaakten zijn gehouden om de kosten van geneeskundige verpleging, van onderwijs der kinderen en van onderhoud der weezen, zieken en bejaarden, met uitzondering der melaatschen, op het etablissement Batavia verpleegd wordende, te dragen, hetzij daarin wordt voorzien bij de te sluiten overeenkomsten, hetzij op de wijze, bij koloniale verordening vast te stellen.

Art. 19. De gelegenheid tot genot van geneeskundige verpleging en van onderwijs der kinderen wordt hun van Staatswege zooveel mogelijk verschaft. Zoo ook wordt, voor zooveel noodig, van Staatswege voorzien in de vestiging en verpleging van onverzorgde weezen, zieken en bejaarden.

Art. 20. De vrijgemaakten kunnen worden opgeroepen om tegen behoorlijk loon Staatsdiensten te verrigten, hetzij tot handhaving van rust en orde, hetzij voor de riviervaart, hetzij voor openbare werken.

Art. 21. De vrijgemaakten, die eene plantagemagt hebben uitgemaakt, zijn gehouden, den tijdens hunne vrijmaking te velde staanden oogst, tegen behoorlijk, zoo noodig door het Koloniaal Bestuur vast te stellen loon, in te zamelen en af te werken, indien de eigenaar van de plantage of van grond, waartoe die magt behoord heeft, daartoe aanvrage heeft gedaan en die door den Gouverneur van Suriname ingewilligd is. In dat geval blijven zij gedurende een door den Gouverneur te bepalen termijn van hoogstens zes maanden op de plantage of den grond gevestigd.

Art. 22. De gelegenheid tot arbeid voor de vrijgemaakten wordt zooveel mogelijk van Staatswege bevorderd of aan hen verschaft, overeenkomstig het bedrijf of beroep, dat zij vroeger hebben uitgeoefend.

Art. 23. Het Staatstoezigt treedt bemiddelend op, ten einde de vrijgemaakten zooveel mogelijk aan den arbeid te houden op de plantages of gronden, waar zij zich bevinden, en zorgt dat te dien einde voor een bepaalden tijd, niet langer dan vijf jaren, met de eigenaren overeenkomsten worden gesloten. In de gevallen, waarin het Staatstoezigt in die poging niet slaagt of met geen anderen eigenaar eene overeenkomst wordt aangegaan, wijst de Gouverneur van Suriname aan zoodanige plantagemagten, zooveel doenlijk ook magtsgewijze, eene vestigingsplaats aan.

Art. 24. Vrijgemaakten, die niet tot eene plantagemagt hebben behoord, kunnen door den Gouverneur van Suriname in afzonderlijke corporatien worden verdeeld, naar mate van het bedrijf of beroep dat zij uitoefenen, en zijn onderworpen aan de daarvoor vast te stellen verordeningen.

Art. 25. De vrijgemaakten, in het vorig artikel bedoeld, verhuren zich individueel als ambachtslieden of huisbedienden. Aan hen die zich door geen beroep of bedrijf een bestaan verschaffen, wordt door het Staatstoezigt zooveel mogelijk de gelegenheid tot arbeid aangewezen.

Art. 26. De ambtenaren, met de uitoefening van het Staatstoezigt, bij art. 15 vermeld, belast, zorgen dat de vrijgemaakten voldoen aan de verpligtingen, die zij bij de overeenkomsten tot aanneming van werk of diensten hebben op zich genomen, en wederkeerig, dat de gesloten overeenkomsten ook van de andere zijde behoorlijk worden nageleefd, overeenkomstig bepalingen, daaromtrent bij koloniale verordening te maken.

Art. 27. De tweede afdeeling dezer wet wordt herzien zoodra de maatschappelijke toestand der vrijgemaakten het vordert, en uiterlijk tien jaren na hare afkondiging in de kolonie Suriname.

DERDE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

Art. 28. Aanvoer van voor den veldarbeid in de kolonie Suriname geschikte landverhuizers en arbeiders wordt door het koloniaal bestuur beschermd en aangemoedigd. Te dien einde worden, op den voet van door Ons of van Onzentwege door den Gouverneur van Suriname uit te vaardigen verordeningen, tot een gezamenlijk bedrag van twee millioen gulden, premien uitgeloofd ter gedeeltelijke tegemoetkoming in de kosten van dien aanvoer.

Art. 29. De uitgaven, uit deze wet voortvloeijende, worden gekweten uit de koloniale geldmiddelen.

Art. 30. De verordeningen en voorschriften, vereischt tot uitvoering dezer wet, worden door Ons of van Onzentwege door den Gouverneur van Suriname, onder Onze nadere goedkeuring, vastgesteld.

Art. 31. De Gouverneur van Suriname is bevoegd om in de uitvoering dezer wet, naar gelang de noodzakelijkheid daartoe zich mogt voordoen, buitengewone maatregelen te nemen tot handhaving van rust en orde. Het daartoe strekkend besluit wordt, met mededeeling der beweegredenen, ten spoedigste opgezonden aan het Departement van Kolonien en van Onzentwege aan de Staten-Generaal medegedeeld.

Art. 32. Jaarlijks wordt aan de Staten-Generaal een uitvoerig verslag aangeboden van de maatregelen, ter uitvoering dezer wet genomen, en van den toestand der vrijgemaakten. Lasten en bevelen, enz.

In de zeer breedvoerige *Memorie van Toelichting* (28 folio bl.) geeft de Minister in de eerste plaats — na een overzigt van de vele vergeefsche pogingen, die aangewend zijn, om tot een goed emancipatieplan te komen, — de redenen op, waarom hij in het laatste ontwerp zoo zeer was afgeweken van zijn eerste. Hij zegt daaromtrent het volgende:

„In october 1858 werd aan de Kamer een door den ondergeteekende ontworpen voorstel ingezonden. De hoofdgrondslag daarvan was, om bestaande toestanden tot punten van uitgang te nemen en daaruit nieuwe toestanden te ontwikkelen. Gevolgelijk geene vereeniging van vrijgemaakten in nieuw te stichten landelijke gemeenten, maar voortdurend verblijf, zooveel mogelijk, van den vrijgemaakte, tot het tegen onderhoud en loon, op contract voor een bepaalden tijd, verrigten van arbeid op de plantage, waarop hij zich als slaaf bevond; aanvulling van te loor gaande werkkrachten door aanvoer van vrijwillige arbeiders; afzondering van het grootste gedeelte van de vergoedingssom of den losprijs, tot bevordering der immigratie door middel eener met die gelden en tot dat doel daar te stellen bank; in verband daarmede splitsing van de afkoopsom in twee deelen, als in de eerste plaats voor de opheffing der slavernij; in de tweede plaats voor den afstand van den grond, voor hen die dit verlangden; plaatsing der vrijgemaakten onder leiding en toezigt van den Staat, met het drieledig doel om den vrijverklaarde vatbaar voor gebruik en genot van vrijheid te maken, hem tot een godsdienstig en zedelijk meer ontwikkeld wezen, tot een arbeidzaam, nuttig en waardig lid der maatschappij te vormen. Eene grootsche taak voorwaar, doch die van de eene zijde niet kan worden aangevangen met den mensch, die het eigendom is van een ander mensch; en van de andere zijde niet eensklaps door eene wet kan worden vervuld, maar wel door Staatszorg voor de toekomst voorbereid.

Toen hij dat wetsvoorstel ontwierp, verkeerde hij in de meening, dat er geen bezwaar zou bestaan om ter Westkust van Afrika slaven en pandelingen los te koopen, wanneer dezen dit verlangden, mits zich voor eenige jaren verbindende om veldarbeid in Suriname te gaan verrigten, met de keus om na verloop van dien diensttijd òf aldaar als geheel vrije arbeiders te verblijven, òf naar Afrika terug te keeren.

Hij meende:

dat hierdoor onze roeping tot slaking der banden van de slavernij tweeledig zouden worden vervuld; dat er geene reden bestaat, waarom van overal elders dan van Afrika vrijgeboren of van de slavernij of het pandelingschap bevrijde arbeiders naar Guyana mogen worden bestemd; dat door wettiging en regeling van emigratie uit Afrika de thans, ondanks zoovele kosten en zorgen tot wering daarvan, zoo levendig en met zooveel ongekende wreedheid door vreemdelingen gedreven wordende slavenhandel meer dan door eenig ander middel zou worden gefnuikt; dat niets eigenaardiger is dan om de emigratie van Afrika's Westkust naar Suriname te bevorderen, vermits de reis zeer kort is en onder bijna dezelfde hemelsbreedte tusschen de keerkringen geschiedt; en de van slavernij of pandelingschap in Afrika losgekochte neger met zijnen in Afrika van de slavernij bevrijden stamgenoot beter zou zamengaan en zamenwerken, dan van zamenvoeging met Chinezen of andere menschenrassen te verwachten is. Tegenover deze beschouwingen wordt echter aangevoerd, dat de emigratie van negers al ligt in een vermomden slavenhandel zou kunnen ontaarden en dat de negervorsten daardoor op nieuws aanleiding tot zoogenaamde menschenjagten zouden vinden; die vrees is zoo sterk, niet alleen hier te Lande, maar vooral elders, dat het, zoo al niet mogelijk, dan toch om redenen van anderen aard gewaagd zou voorkomen, daaraan thans gevolg te geven.

Bij het wegvallen van dezen grondslag van het ontwerp van 1858 en bij het niet beantwoorden aan de verwachting der in Suriname genomen eerste proef met Chinesche immigranten, ten deele door gebrek aan voorbereidende inrigtingen en verordeningen veroorzaakt, moest noodwendig het wetsontwerp van 1858 eene belangrijke wijziging ondergaan.

De ondergeteekende moet er aan hechten deze oorzaak tot gewigtige wijziging hier te herinneren, om daarmede af te wenden het in het Voorloopig Verslag opgenomen verwijt van *betreurenswaardige wankelbaarheid*. Ondertusschen heeft zich in den laatsten tijd eenig uitzigt geopend, dat uit China op regelmatige wijs niet alleen arbeiders voor bepaalden tijd, maar ook landverhuizende *familien* zullen kunnen worden bekomen. Deze omstandigheid zal aanleiding geven om thans het denkbeeld weder toe te passen van een deel van hetgeen als vergoedingssom voorgesteld was, hoezeer tot een veel minder bedrag en op andere wijze, te bestemmen tot bevordering van den aanvoer van arbeiders."

Na deze korte algemeene beschouwing gaat de Minister over tot de behandeling van de in het laatste Voorloopig Verslag voorkomende paragraphen. Vooraf wordt nog een enkel woord gezegd ter bestrijding van den twijfel, welke in het Voorloopig Verslag doorstraalt en die nog onlangs in de Kamer geopperd is, alsof het der Regering met de emancipatie geen ernst zou zijn en dat het deze Regering niet zou gelukken die tot stand te brengen.

„De ondergeteekende — zegt de Minister — gelooft niet op eenige wijze aanleiding te hebben gegeven tot zoodanigen twijfel. Zijn ernstig verlangen en streven was en is steeds om de emancipatie zoo spoedig mogelijk en op den minst schadelijken voet tot stand te brengen. Hij acht dit noodzakelijk *in het belang der kolonie*, opdat de lang gerekte staat van onzekerheid ophoude, die zoo nadeelig op de nijverheid werkt, en omdat bij den negerslaaf verwachtingen opgewekt zijn, welke — al voorziet men geen dadelijk verzet — het bedenkelijk zou wezen, te lang onbevredigd te laten; *in het belang van het Moederland*, omdat hij het nuttig acht dat geene moeijelijke vraagstukken onbeslist en onafgedaan blijven en omdat elk Nederlander er hoogen prijs op moet stellen, dat zijn Vaderland niet langer worde geteld onder de slavenhoudende Staten. De ondergeteekende zou zich gelukkig achten, zoo het hem gegund mogt wezen, aan het tot stand komen van dien grooten maatregel een werkdadig deel te hebben gehad.

„Zoo dus *deze* Regering er niet in slagen moge de emancipatie tot stand te brengen, dan voorzeker zal het niet aan *haar* te wijten zijn, maar eerder aan de omstandigheid, dat, naar mate men dieper in de zaak is doorgedrongen, de overtuiging is versterkt, dat, niettegenstaande de belangrijke geldelijke offers, door eenvoudige vrijverklaring bij de wet het lot en de veredeling der negerslaven niet verzekerd zijn, en dat vooral Suriname in de toekomst als landbouwkolonie aan groote schokken kan en waarschijnlijk zal blootgesteld zijn, wanneer het aan werkbare handen tot bebouwing van den zoo vruchtbaren bodem ontbreken zal. Hieromtrent in breedvoerige beschouwing te treden is onnoodig; de ondervinding, in naburige kolonien opgedaan, dient tot waarschuwend voorbeeld.

„Maar wat er van zij, bij de Regering bestaat de wensch dat de emancipatie spoedig tot stand kome, en de ondergeteekende herhaalt de plegtige verklaring dat hij gezind en bereid is daartoe op de meest ernstige wijze mede te werken. Hij hoopt dat de Kamer in de regeling harer werkzaamheden eene eerste plaats aan de behandeling dezer gewigtige zaak zal inruimen."

Daarna overgaande tot het Verslag-zelf der Kamer, treedt de Memorie in breedvoerige beschouwingen, waarvan wij het volgende, als het meest belangrijke, aan onze lezers mededeelen:

De eerste beschuldiging tegen het wetsontwerp is eene bewering, dat er in werkelijkheid geene vrijheid wordt gegeven, maar eerder eene vermomde slavernij wordt gesteld in plaats van de erkende.

In de schatting van het meerendeel der negerslaven is opheffing der slavernij de bevoegdheid om voor zich zelven een werkeloos, dat is een voor de maatschappij onvruchtbaar en verontrustend leven te leiden en zich het lot der mede vrijgemaakte invaliden, ouden, zieken, vrouwen en kinderen niet aan te trekken, waarvan het getal in Suriname op ten minste 20,000 te schatten is.

De vraag is nu, of de Staat verpligt is *die* vrijheid te schenken en *dien* last op zich te nemen, dan wel, of de Staat bevoegd is om, tegenover de toekenning van persoonlijkheid en onverhandelbaarheid, het gemis waarvan de slavernij karakteriseert, den vrijgemaakte de verpligting op te leggen, door arbeid en orde naar zijn vermogen bij te dragen tot behoud der maatschappij waarin hij wordt opgenomen. De Regering komt tot beantwoording der vraag in laatstgenoemden zin.

Eenmaal vaststaande, en dit is ten minste niet wedersproken, dat lediggang en zwerverij niet onder de vrijgemaakten kunnen worden geduld, en dat alzoo diegenen onder hen, die in staat zijn te werken, aan het werk moeten gehouden worden, heeft de Regering den weg ingeslagen, welke bij deze erkende verpligting haar het minste ongerief moet veroorzaken, en den kinderen, zieken en bejaarden onderhoud bezorgen, zonder van de kolonie of den Staat de daaraan verbonden aanzienlijke kosten te vergen.

Zoo de negerslaven geen eigenlijk familieleven kennen, heeft de onregelmatige en voorbijgaande verhouding, waarin veelal de beide seksen met elkander leven, het gevolg, dat, nu sedert meer dan veertig jaren de plantagemagten alle, op weinige uitzonderingen na, uit Kreolen bestaan, en zij, uit wie die magten zijn zamengesteld, veelal door bloedverwantschap onderling verbonden, eenigermate kunnen geacht worden eene groote familie uit te maken. Verklaarbaar is dus de gehechtheid van den negerslaaf aan de plantage of liever aan de zich daarop bevindende bevolking, waaraan al zijne herinneringen en al zijne betrekkingen hem binden. Iedere magt heeft, even als eene scheepsbemanning of eene afdeeling krijgsvolk, die lang bijeen is geweest, een zeker eigenaardig karakter, dat, aan de leden meer of min eigen geworden zijnde, de vereeniging of insmelting met andere soortgelijke massa's, die wederom haar eigen type hebben, ongevallig maakt. Die magten beschouwen zich als kleine maatschappijen, die hare eigene eer, hare eigene regten en hare eigene verpligtingen hebben. Wat het individu niet zou doen, waartoe hij zich noch geroepen noch verpligt acht — de verzorging der invaliden, — zal, naar de meening van met den neger bekende bevoegde beoordeelaars, de magt, de vereenigde stam, wel, ja gewillig doen. Zoowel dus in dit opzigt als in verband met het geheele stelsel der wet, om bestaande toestanden tot punten van uitgang te nemen en daaruit verbeterde toestanden voor te bereiden en te scheppen, is het in 't belang van den neger en in 't algemeen belang beide, om zonder overdrijving te trachten, aanvankelijk althans, de magten, kan het zijn op dezelfde plantages, zooveel mogelijk bij elkander te houden, doch daaruit familien af te zonderen en aan deze afzonderlijke woningen te verschaffen.

Zal de vrijgemaakte het eigenlijke familieleven en daarmede de geschiktheid tot het maatschappelijk leven deelachtig worden, dan is het niet doeltreffend, hem daartoe eensklaps te willen verheffen, en verkeerd om hem te beschouwen, alsof hij er reeds rijp voor was; evenmin als het doeltreffend zou zijn, hem zulks met geweld als een voorregt op te dringen, eer hij er de waarde van beseft. Daarom neemt dan ook het ontwerp, bij de eerste stappen op den nog ongekenden weg der maatschappelijke vrijheid, den voormaligen slaaf niet als een geoefende en volwassene, maar grijpt het element, waar hij in zijn voormalig afhankelijken en onpersoonlijken toestand het naast aan het vrije maatschappelijke leven grensde, met het doel om de goede neigingen die daar worden aangetroffen te ontwikkelen en om, zonder de banden, welke den geheelen stam te zamen hechten, eensklaps te verbreken, daaruit afzonderlijke huisgezinnen en familien te vormen.

Tot het scheppen van dezen toestand is verstandige en vaste leiding noodig. Men kan den pas vrijgemaakten slaaf, evenmin als een kind, aan eigen doorzigt en handeling overlaten, zonder zijne toekomst te bederven. Men geve er in den regel niet aan toe, al moge hij het in de eerste bedwelming verlangen, dat hij zonder uitzigt op terugkeer den kring verlate, waarin hij van zijne geboorte af alleen datgene vinden kon en gevonden heeft, wat bij meer beschaafden familieleven en nationaliteit heet, en dat den eenigen band uitmaakt waardoor hij zedelijk en maatschappelijk bestaan kan. Zonder de leiding van het Staatsgezag is voor Suriname te duchten wat elders is ondervonden, waar zoo vaak de vrijgemaakte zich naar de bosschen of wildernissen heeft teruggetrokken, en waar zijne onvoorzigtige weldoeners òf uit onkunde òf uit lofbejag hem tot eene naamvrijheid gedreven hebben, welke hem tot een ongelukkigen banneling maken moest, beroofd van alles wat hem aan het familieleven en de maatschappelijke orde hechten kon. Men schenkt bijval aan de bepaling: „lediggang en zwerverij worden niet geduld", maar zij is slechts een ijdele en bedriegelijke klank, als men tevens omverwerpt al wat werkzaamheid kan verzekeren en vastheid van verblijf bevorderen moet.

De beschaving gedoogt geene sprongen, en de maatschappelijke vrijheid in hare edelste beteekenis is niet bereikbaar dan voor degenen, die haar door inborst of opleiding met zelfbeheersching kunnen genieten. De Regering, die de toekomst voor oogen moet houden en deze niet mag opofferen aan schoonklinkende woorden, heeft dan ook, zich spiegelende aan de omstandigheden van elders, begrepen, den vrijgemaakte niet onvoorwaardelijk te mogen loslaten in eene rigting waar hij zich zelven en anderen zou verderven, en van de beschaving, hem toegedacht, meer en meer verwijderd worden; maar het steunpunt te moeten aangrijpen, waarop zich later zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling laat verwachten; de eenheid der plantagemagt beschouwd als de grondslag van den maatschappelijken toestand der vrijgemaakten.

„Dat zal den vrijgemaakte niet voldoen", zegt men; „dat zal aan zijne denkbeelden van vrijheid niet beantwoorden; dat zal niet genoeg verschillen van den toestand waarin hij zich als slaaf bevond." Het zij toegestemd, dat dit voor velen eene teleurstelling zal zijn, maar tevens zij opgemerkt, dat opvoeding en opleiding zich niet moeten regelen enkel naar den smaak der kweekelingen.

Welke standverwisseling, zelfs de aanlokkelijkste, heeft immer aan de voorstelling beantwoord; en is niet hij de gelukkigste, die, zonder eensklaps in een nog ongepeilden toestand verplaatst te worden, zich van het gekende en ondervondene, onder langzamen maar vasten, tegen terugvallen gewaarborgden vooruitgang ontwikkelt, om toekomstig nog meerdere ontwikkeling te erlangen? In allen gevalle zullen zij, die betreuren dat niet eenige jaren vroeger, onder het slavenjuk, reeds is begonnen met de voorbereiding, het voorzeker niet kunnen misprijzen, indien dit onder de vaan der vrijmaking met vrijgemaakten wordt betracht. Eindelijk verlieze men niet uit het oog, dat er geene sprake is van een absoluut voorschrift. Het bijeenblijven der magten moet wel het doel zijn waarnaar gestreefd wordt; doch aan het Staatstoezigt zal het verbleven zijn, hierop uitzonderingen toe te laten zoo dikwerf daartoe aanleiding bestaat, door billijkheid en door het belang der vrijgemaakten geboden. Aan de Regering wordt wel, op voordragt van dat Staatstoezigt, het meerdere opgedragen, namelijk geheel ontslag van dat toezigt der zoodanigen, die geacht worden het te kunnen ontberen; als overgang daartoe kan dienen het toelaten van een geheel zelfstandig bestaan aan hen die weten zich een familieleven te scheppen en zich een bestaan te verschaffen.

In afkeurenden toon wordt in het Voorloopig Verslag gesproken over verpligten arbeid der vrijgemaakten en over het tienjarig Staatstoezigt, als ware het eene instelling, om, na de vrijverklaring, de slavernij onder een anderen vorm te bestendigen. Men heeft daarbij, naar 't schijnt, uit het oog verloren, dat het hier weder niets anders is dan een voortbouwen op bestaande toestanden. Ook nu bestaat, mede voor een termijn van tien jaren, een toezigt op den *gemanumitteerden* slaaf.

Eene andere beschuldiging tegen het wetsontwerp betreft de bepaling van art. 23 (thans art. 22). Volgens het Voorloopig Verslag zou hier zijn toegekend een regt op arbeid. Hoe kan er hier sprake zijn van regt op arbeid, waar meer vraag dan aanbod is? En is deze beschuldiging niet in strijd met de afkeuring, dat de Regering *verpligting* tot arbeid wil hebben voorgeschreven? Men zou er de vraag tegenover kunnen stellen, of, waar de wet den slaaf van zijn verpligten verzorger berooft, de Staat niet gehouden is, de verpligtingen van dezen laatste op zich te nemen.

Verder zegt het Voorloopig Verslag, dat in het overbrengen van plantagemagten, die niet blijven willen waar zij zich bevinden, naar Gouvernement plantages, iets is wat de bedelaarsgestichten te Ommerschans en te Veenhuizen herinnert. Daargelaten de meerdere of mindere juistheid der vergelijking, mag hier worden opgemerkt, dat 't geen in het Moederland reeds onvermijdelijk schijnt, dit zeker in de kolonie niet minder het geval is, wanneer het geldt zoo vele duizenden personen, die niets bezitten, als zij daarbij den lust en den wil missen tot het vrijwillig verrigten van regelmatigen en loonwaardigen arbeid.

Eene verdere hoofdbeschuldiging tegen het ontwerp is, dat de slaven-eigenaars daarbij te zeer zijn begunstigd, en dat slavenhouders of belang hebbende bij de Surinaamsche plantages op de zamenstelling van de voordragt te veel invloed hebben uitgeoefend. De gegrondheid daarvan kan niet worden toegegeven. De Regering vermeent zich op een onpartijdig standpunt te hebben geplaatst, van waar zij zoowel de regtmatige belangen der slaven-eigenaars en de toekomst der kolonie, als die der slaven naar waarheid en billijkheid had in het oog te houden.

Ofschoon niet kan worden ontkend, dat het bezit van slaven wettig en eerlijk is, en een eigendomsregt geeft met burgerregtelijke gevolgen, zoo is toch het beginsel van onteigening tegen schadeloosstelling in absoluten zin geenszins toegepast. Op het voorbeeld der Staatscommissie heeft men gemeend, dat hier enkel sprake moest zijn van vergoeding of tegemoetkoming. De tot dusverre gewisselde stukken hebben tot het resultaat geleid, dat, hoe men ook over het regtsbeginsel moge denken, de emancipatie evenmin in onze kolonien zonder billijke vergoeding of tegemoetkoming moet plaats hebben, als dit in de Britsche en Fransche kolonien het geval was, en dat de door de Staatscommissie voorgestelde cijfers billijk mogen worden genoemd.

Het Voorloopig Verslag drukt verder de meening uit, dat „de toestand der plantage-eigenaars, die de voorzigtigheid niet in acht mogten nemen van met hun aandeel in de afkoopsom Suriname te verlaten, ver van benijdenswaard zou zijn, wanneer aan den vrijgemaakte geene volkomen vrijheid wierd gelaten om zijne verblijfplaats, en de middelen waardoor hij in het levensonderhoud van zich en de zijnen voorziet, zelf te kiezen."

Die meening staat lijnregt over aan die van den Minister. Worden 38,000 slaven, dat zijn maatschappelijk en verstandelijk onmondigen, op eens vrijgelaten, om te gaan waarheen en te doen wat zij willen, dan voorwaar zou het onvoorzigtig kunnen genaamd worden in de kolonie te verblijven. En met welk doel zou men er ook verblijven, als de gewillige of gedwongen werkkrachten ontbreken om vruchten

van den rijken bodem te trekken?

Om die door de emancipatie verloren werkkrachten te vervangen, wijst het Voorloopig Verslag op het hulpmiddel van immigratie, en het maakt er eene grieve van tegen het Regeringsvoorstel, dat daarbij, met afwijking van dat van 1858, niet genoegzaam is gedacht aan en gezorgd voor den aanvoer van vreemde arbeiders.

In de onzekerheid, of en van waar geschikte immigranten of arbeiders zouden te bekomen zijn, heeft de Regering gemeend, zich daarmede niet te mogen belasten, doch de zorg daarvoor aan den prikkel van het eigenbelang te moeten overlaten; er op rekenende, dat de belanghebbenden zelven een gedeelte der vergoedingssom daarvoor zouden afzonderen. Thans echter wordt, ter bevordering van het gemeen overleg, voorgesteld, de vergoedingssom terug te brengen tot de cijfers van het voorstel van 1858, als op zich zelve en in verband met de verdere bepalingen der voorgestelde wet genoegzaam te achten; en van het bedrag dier vermindering eene som van *f* 2,000,000 door de wet te doen aanwijzen als geldelijk middel tot bevordering van immigratie.

Volgens het Voorloopig Verslag „zouden de vrijgemaakten zich wel aan de kleine cultuur overgeven; — deze moet niet worden belemmerd, maar aangemoedigd; — plantage-arbeid moet, zonder immigratie van vreemde arbeiders, worden opgegeven."

Het blijkt dus dat eene herschepping der koloniale maatschappij op nieuwe grondslagen wordt beoogd, en dat die herschepping wordt geacht binnen het bereik der wet te vallen. Het belang der zaak noopt tot eenige verdere bespreking (waartoe de Minister overgaat, ten betooge dat deze stelling onaannemelijk is).

Verder zegt genoemd Verslag:

Uit andere werelddeelen, zegt men, moeten vrije lieden komen om in Guyana vrijwillig den veldarbeid te verrigten, welken de daar geboren, aan dien arbeid gewone, vrijgemaakte neger, tot voorziening in zijne behoefte niet meer moet verrigten!

Niet minder dan het Voorloopig Verslag, ziet de Regering het behoud van Suriname in *aanvulling* der uitvallende werkkrachten door van elders aan te voeren arbeiders. Maar zij verschilt hierin met het verslag, dat zij wenscht in de eerste plaats en zooveel mogelijk te behouden wat bestaat, en niet uit te gaan van de meening, dat voor plantage-arbeid de vrijgemaakten niet in aanmerking moeten komen. Overal waar geëmancipeerd werd, zijn de noodlottige gevolgen er van ondervonden.

De Regering wenscht desniettemin immigratie en ook tijdelijk vreemden arbeid aan te moedigen; maar slechts tot *aanvulling*.

Het is reeds gezegd, het ontwerp van 1858 steunde op immigratie van Afrikanen, stamgenooten van de vrij te verklaren negerslaven; toen meende men op goede gronden daarop te kunnen rekenen; dat uitzigt is, althans tijdelijk, vervallen en nog niet weder geopend. Daarentegen bestaat thans bij de wederaanbieding van het ontwerp meer uitzigt op eene Chinesche immigratie, welke een grondslag voor de toekomst kan opleveren, dat is aanvoer niet alleen van tijdelijk voor den arbeid overkomende mannen, maar ook van vrouwen en landverhuizende familiën.

Om deze laatste overweging wordt in het nu gewijzigd ontwerp voorgesteld, de vergoedingssom voor de eigenaars van suikerplantages in Suriname te verminderen met *f* 75 per hoofd, voor die van andere plantages (houtgronden uitgezonderd) met *f* 40, en voor particuliere slaven met *f* 50 per hoofd, en van het gezamenlijk bedrag dier kortingen *f* 2,000,000 te bestemmen voor premien tot aanmoediging van den invoer van immigranten of vreemde arbeiders. Door deze verminderingen wordt, gelijk hiervóór reeds is gezegd, de vergoedingssom per hoofd teruggebragt tot de cijfers van het wetsvoorstel van 1858. Op deze wijze wordt aan het met zooveel geuit verlangen voldaan, om een gedeelte der vergoedingssom voor de emancipatie te doen strekken tot aanvulling van door dien maatregel verloren werkkrachten.

Deze wijze van aanmoediging is eenvoudiger dan de storting der gelden in eene bank; zij bepaalt zich eenig en alleen tot het doel; zij laat ieder vrij individueel te handelen of zich te vereenigen om gezamenlijk maatregelen te nemen tot het bekomen van immigranten onder de bescherming van het Gouvernement.

De werking van het stelsel, dat de Regering zich voorstelt, zou dus zijn: aanvankelijk voortbouwen zooveel mogelijk op bestaande toestanden; voorbereiding, gedurende de tien jaren van het Staatstoezigt der vrijgemaakten voor het familieleven en zelfstandig bestaan, in het genot waarvan zij, die er vatbaar voor zijn, reeds gedurende die tien jaren zouden worden gesteld; geleidelijke aanvoer gedurende dien tijd van nieuwe werkkrachten tot aanvulling van degenen die in den loop dier tien jaren en bij het einde daarvan zullen uitvallen. Op deze wijze kan men de toekomst van Suriname met eenige gerustheid te gemoet gaan.

Het denkbeeld om immigratie op groote schaal — gesteld zij ware mogelijk — aan de emancipatie te doen voorafgaan, is verwerpelijk voorgekomen (waarvan in het antwoord des Ministers de gronden worden opgegeven).

§ 3. Tot opheffing van den twijfel, welke in deze paragraaph van het Voorloopig Verslag doorstraalt omtrent de juistheid der gedane mededeeling in de Memorie van Toelichting ter zake van de naar de West-Indische kolonien gezonden bevelen en voorschriften wegens eene nieuwe administrative indeeling, en het vestigen eener onafhankelijke overheid in de divisien en districten, wordt het volgende medegedeeld:

Bij de optreding van den tegenwoordigen Gouverneur van Suriname waren van zijn voorganger voorstellen aanhangig omtrent de bedoelde nieuwe indeeling en vestiging van bezoldigde landdrosten, waaromtrent bij den Minister eenige bedenkingen waren gerezen, en weswege den nieuw opgetreden Gouverneur de gelegenheid moest gegeven worden, ook zijn gevoelen te doen kennen of wel nieuwe voorstellen te doen. Ten einde deze aangelegenheid zoo spoedig doenlijk op eene gewenschte wijze zoude kunnen geregeld worden, werden, met het oog op de daarover met het koloniaal Bestuur gewisselde denkbeelden, de beschouwingen van den Minister nader aan den Gouverneur van Suriname, en ook tevens aan den Gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden, medegedeeld, en werd aan beide landvoogden de magtiging verleend, om, onder nadere goedkeuring des Konings, zoowel aan de nieuwe verdeeling der divisien of districten, als aan de vestiging, zooveel mogelijk in het middenpunt van deze, van bezoldigde landdrosten en districtsmeesters gevolg te geven, en de vereischte reglementen verder ter beoordeeling en bekrachtiging aan het opperbestuur te onderwerpen, welke, de bestaande wijzigende of vervangende, geschikt zouden zijn voor het beheer, de administratie en politie, ook met het oog op eene goede en onpartijdige uitoefening van het Staatstoezigt over de vrij te verklarenen. Voor Suriname was die taak van meer omvang en vergezeld van meer moeijelijkheden dan voor Curaçao en onderhoorigheden, weshalve door den Gouverneur van laatstgemelde kolonie de vereischte voorstellen en voordragten al spoedig werden ingezonden, en die van Suriname weldra konden worden te gemoet gezien, toen bij de zending van 's Konings specialen Commissaris voor de nieuwe wetgeving en regterlijke organisatie, het noodig werd geacht om de regeling van het regts- en politiewezen in de divisien en districten met overleg van den heer Metman in verband tot zijne zending te doen plaats hebben.

Met opzigt tot hetgeen ten aanzien der in 1856 uitgezonden zes ambtenaren wordt aangevoerd, moge als toelichting dienen, dat dezen bij Koninklijk besluit van 10 october 1856, n.º 63, werden aangesteld als ambtenaren ter beschikking van den Gouverneur van Suriname, ten einde, na blijken van geschiktheid te hebben gegeven, later als landdrost op te treden. Twee dezer ambtenaren zijn ook sedert opvolgelijk als landdrost in het district Coronie geplaatst, twee anderen tot nu toe bij andere takken der administratie werkzaam, terwijl de overige twee op hun verlangen eervol uit 's Lands dienst zijn ontslagen.

Wel verre van in de beschouwing in het Voorloopig Verslag te deelen, dat eene andere administrative indeeling en daarmede gepaard gaande vestiging van bezoldigde landdrosten met de emancipatie niets gemeens zouden hebben, meent de Minister, dat dit een en ander met dien grooten maatregel in het naauwste verband staat. Die indeeling en plaatsing van bezoldigde landdrosten in Suriname en van districtsmeesters op Curaçao is onvermijdelijk, waar een Staatstoezigt wordt daargesteld, dat de vrijverklaarden in hunnen nieuwen toestand leiden, te regt wijzen en beschermen moet, en waar eene regtsmagt dient aanwezig te zijn, die overtredingen disciplinair kan straffen, welke vroeger, buiten tusschenkomst der openbare magt, door de meesters werden gestraft.

De Regering is zoo zeer doordrongen van de noodzakelijkheid om de landdrosten in Suriname vóór de afkondiging der emancipatiewet op hunne respective standplaatsen in de divisien geïnstalleerd te zien, dat zij niet op hare verantwoording zou durven nemen, onvoorwaardelijk aan den gouverneur dier kolonie voor te schrijven, om de afkondiging dier wet *terstond* na ontvangst te doen plaats grijpen. Aan den Gouverneur zal overgelaten moeten worden zulks te doen, zoodra het tijdstip dáár zal wezen om, voorzien van de vereischte hulpmiddelen, met de invoering van dien gewigtigen maatregel te kunnen aanvangen.

§ 4. Men heeft in deze paragraaph het Koninklijk besluit van 28 december des vorigen jaars betreffende de invoering eener nieuwe wetgeving in West-Indië ter sprake gebragt. Kan, vroeg men, in West-Indië, al zij het slechts voorloopig, eene wetgeving worden ingevoerd, die nog niet in een wettigen vorm is vastgesteld? En, zoo eene dergelijke invoering al mogelijk ware, wat zal dan met de definitive vaststelling gebeuren? Welk eene verwarring, zoo de noodige goedkeuring voor die definitieve vaststelling niet wierd verleend!

Het schijnt dat men bij het doen dezer vragen en het maken dier opmerkingen niet genoegzaam gelet heeft op de strekking van het Koninklijk besluit, gelijk die uit de stellige bewoordingen daarvan blijkt. De Koning heeft daarbij een commissaris benoemd, niet om eene nieuwe wetgeving, geheel eigendunkelijk, in te voeren, maar om in de West-Indische kolonien een onderzoek in te stellen, dat aan de invoering eener nieuwe wetgeving volstrekt moet voorafgaan, en om, naar aanleiding van zijne bevinding, aan de Gouverneurs van Suriname en Curaçao voordragten te doen. Tegen die zending en benoeming kan wel geene gegronde bedenking bestaan. De Regering achtte zich gelukkig toen de kundige regtsgeleerde, die als lid der Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 27 september 1852, n.º 46, een zeer werkdadig deel heeft gehad in de zamenstelling der nieuwe voor de West-Indische kolonien bestemde wetboeken en daartoe behoorende verordeningen, zich tot het volbrengen van die gewigtige taak wel beschikbaar wilde stellen.

Wat zegt art. 1 van het Koninklijk besluit verder? Dat de Gouverneurs van Suriname en Curaçao *voorloopig en onder voorbehoud aan Onze nadere goedkeuring*, nadat de Raad van State zal zijn gehoord, de nieuwe wetgeving zullen vaststellen en invoeren, *met inachtneming der bepalingen, in de reglementen op het beleid der regering dier kolonien vervat*. Van deze laatste woorden, in het Koninklijk besluit voorkomende, is in het Voorloopig Verslag geene melding gemaakt. En toch zijn ze van het uiterste gewigt. De bestaande reglementen toch op het regeringsbeleid onzer West-Indische koloniën, zoolang zij niet door nieuwe reglementen, naar de 2de zinsnede van art. 59 der Grondwet, zijn vervangen, zijn de toetssteen ter beoordeeling der wettigheid van de door de landvoogden aldaar te verrigten handelingen. Kunnen nu naar de thans nog bestaande reglementen de Gouverneurs van Suriname en van Curaçao en onderhoorigheden in sommige gevallen *wetten, reglementen en bepalingen*, onder inwachting van nadere Koninklijke goedkeuring, uitvaardigen en onverwijld in werking brengen? Ja, want die bevoegdheid is, wat Suriname aangaat, uitdrukkelijk toegekend bij art. 14 van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 19 augustus 1832, n.º 89 (Gouvernementsblad n.º 13), en nader bij § 13 van art. 1 van het Koninklijk besluit van 14 mei 1845, n.º 43 (Gouvernementsblad n.º 11), en wat Curaçao betreft, bij art. 9 van het voor die kolonie geldend reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 januarij 1848, n.º 51 (Publicatieblad n.º 276).

De wettigheid van den genomen maatregel kan alzoo niet met grond worden betwist. Doch hoe is het gesteld met de nuttigheid en gepastheid?

Hoe volledig, zaakkundig en zorgvuldig de veelomvattende arbeid der Staatscommissie voor de wetgeving in de West-Indische kolonien ook was, zij zelve betoogde, dat in het Moederland onmogelijk met juistheid beoordeeld kan worden alles wat voor de invoering eener geheel nieuwe wetgeving in West-Indië noodig is. Op de plaats zelve moet een onderzoek ingesteld worden, plaatselijke autoriteiten moeten worden gehoord, en in verband met plaatselijke, zich telkens wijzigende omstandigheden moet eene beslissing genomen worden. Tot het instellen van dat onderzoek werd, even als voor de invoering der nieuwe wetgeving in Oost-Indië met uitnemend gevolg plaats had, een Regerings-commissaris benoemd, en zal diens arbeid zich oplossen in eene voordragt van den landvoogd.

De grondslag door de Staatscommissie voor de wetgeving in de West-Indische kolonien aangenomen was ook weder, even als voor Nederlandsch Indië, *de wetgeving van het Moederland, gewijzigd in verband met de speciale of plaatselijke toestanden in de kolonie*. Die grondslag zelf of kan wel door niemand worden afgekeurd. Ten aanzien van de afwijkingen daarvan, 't zij dat die het gevolg zijn der voorstellen van de Staatscommissie, 't zij van de zending van den Commissaris, is verschil van gevoelen wel denkbaar. Maar wanneer nu al in het Moederland deze of gene der voorloopig ingevoerde bepalingen mogt afgekeurd worden, dan zal die bepaling desniettemin inmiddels kracht van wet gehad hebben, en eene wijziging kan even weinig verwarring ten gevolge hebben als die met elke verandering in eene bestaande wetgeving verbonden zoude zijn.

In het Voorloopig Verslag wordt ook opgemerkt, dat de voor onze West-Indische kolonien ontworpen wetgeving alleen betrekking heeft op de vrije bevolking, en men kan daarom niet inzien, welk heilzaam verband er tusschen dien maatregel en de beoogde emancipatie zoude bestaan. Eene nadere overweging van het onderwerp moet echter tot eene andere gevolgtrekking leiden. Het regtswezen in onze genoemde kolonien laat op dit oogenblik zeer veel te wenschen over, en allezins bevoegden leggen eenparig het getuigenis af, dat het in een chaotischen toestand verkeert. Is die staat van zaken geschikt ter bevordering van de groote maatschappelijke hervorming, welke bij eene vrijverklaring der slaven zal plaats grijpen? Immers neen. De schokken en moeijelijkheden, aan de emancipatie verbonden, zullen ongetwijfeld minder zijn en gemakkelijker worden overwonnen, wanneer de regtsbedeeling van de groote gebreken gezuiverd is, die haar op dit oogenblik aankleven, en in dien zin werd in de Memorie van Toelichting te regt gezegd, dat de voorgenomen invoering der nieuwe wetgeving in West-Indië geschikt is „om de belangen der vrijverklaarden in het bijzonder, niet minder dan die der maatschappij in onze West-Indische kolonien in het algemeen te verzekeren."

Nergens is de dringende behoefte tot onverwijlde invoering der nieuwe wetgeving levendiger gevoeld dan in den boezem der Tweede Kamer zelve. In het Voorloopig Verslag van 7 april 1859 werd daaromtrent onder § 3 het volgende gezegd:

„Nog eene andere voorloopige opmerking werd door verscheidene leden te berde gebragt. Zij betrof de vraag, of, nu de Regering in onze West-Indische kolonien eenen nieuwen maatschappelijken toestand tracht te scheppen, zij niet te gelijkertijd zorg behoort te dragen dat dáár het burgerlijk regt op betere grondslagen gevestigd en meer zekerheid voor eene goede regtsbedeeling verschaft worde. Men mogt het zich niet ontveinzen, dat ook uit dit oogpunt in de Surinaamsche maatschappij diep ingrijpende gebreken en verkeerdheden zijn doorgedrongen. Het daar nog geldige Oud-Hollandsche regt is er al meer en meer ontaard en in de handen van de belangzuchtigen schier een middel van regtsvertreding geworden. Het hypotheekregt bijv. heeft in de practijk wezenlijke waarborgen verloren. Alle leveringen ten behoeve der plantage, ook die van levensmiddelen, hebben, om slechts iets te noemen, den voorrang boven de vordering van den hypothecairen schuldeischer, voor welke vordering ook daardoor geene afdoende zekerheid bestaat. Evenzoo is de procedure zeer slecht geregeld of hebben althans ook daarin grove misbruiken plaats. Voorbeelden bestaan, dat regtsgedingen vele jaren lang worden gerekt en dat sequestratien tot in het oneindige duren. De Regering heeft reeds vóór eene reeks van jaren in dit in 't oog vallend gebrek trachten te voorzien. De Commissie, met de zamenstelling van nieuwe burgerlijke wetboeken voor de West-Indische kolonien belast, heeft reeds voor geruimen tijd hare taak volbragt en ontwerpen van nieuwe wetboeken ingezonden. Het schijnt uitermate wenschelijk dat die nieuwe wetgeving te gelijk met de emancipatie, zoo niet vooraf en dan ten spoedigste, wierd ingevoerd, en dat de daardoor in het regtswezen en de regtsvordering te brengen verbetering gepaard ging met eene versterking van het regterlijk personeel in Suriname, door mannen van beproefde regtschapenheid en kunde. De noodzakelijkheid dezer hervorming valt te meer in het oog, omdat bij onderscheidene bepalingen der voorgedragen wetten eene beslissing des regters in geval van verschil wordt ondersteld en omdat de goede werking der koloniale bank, die de Regering volgens het ontwerp A te Paramaribo vestigen wil, niet wel denkbaar is zonder het bestaan van voldoende regtszekerheid."

De waarde en de waarheid dezer woorden werden bij de Regering zoo zeer erkend, dat de zending van den heer Metman reeds voorbereid was vóór dat bij de discussien over de begrooting voor 1860 in de beide Kamers der Staten-Generaal daarop werd aangedrongen. Ware een ander stelsel aangenomen, en beslist dat, hoe noodzakelijk ook, in geen geval de invoering zou plaats hebben dan nadat de wijzigingen, welke het gevolg zullen zijn der zending van den Regeringscommissaris, te gelijk met den geheelen arbeid der Staatscommissie, zouden overwogen en vastgesteld zijn, de Minister vraagt het met vertrouwen, of dan niet de invoering voor een onberekenbaren tijd zou zijn uitgesteld geworden. Aan die invoering vóór, op of zelfs kort na het tijdstip van de opheffing der slavernij zou waarlijk niet te denken zijn geweest. Zoo immer, dan moest hier worden heengestapt over vormen, welke onder gewone omstandigheden nuttig en heilzaam, echter onder buitengewone en dringende omstandigheden aan groote uitkomsten niet moeten in den weg gesteld worden.

Eindelijk wordt in het Voorloopig Verslag nog opgemerkt, dat de vaststelling der nieuwe wetboeken in onze West-Indische kolonien van den Nederlandschen wetgever behoort uit te gaan. Het zij echter voldoende, hier tegenover te stellen, dat er thans nog geene sprake is van het definitief arresteren der wetboeken, maar bloot van maatregelen door 's Konings vertegenwoordigers in die kolonien binnen de grenzen der bevoegdheid, hun bij de thans nog bestaande Regeringsreglementen gegeven, te nemen. Wanneer bij de Regering het berigt zal zijn ingekomen, dat de Gouverneurs de nieuwe wetgeving provisioneel hebben ingevoerd, dan zal eerst eene beslissing behoeven genomen te worden over de vraag, of er behoefte aan bestaat dat dit onderwerp door de wet worde geregeld. Blijkt die behoefte alsdan niet, zoo zal de regeling, naar art. 59 der Grondwet, door den Koning als opperbestuurder kunnen geschieden. Op dit oogenblik kan echter dat vraagstuk geheel buiten beschouwing blijven. De Minister aarzelt echter niet als zijn gevoelen hierbij te voegen, dat de vaststelling der wetboeken en reglementen bij de wet, bepaaldelijk waar het geldt afwijkingen van de Nederlandsche wetgeving, op dezelfde bezwaren zou afstuiten, als welke bij de Staatscommissie bestonden ten aanzien van de speciale en locale toestanden in de West-Indische kolonien, welke de aanleiding tot het zenden van eenen bijzonderen commissaris zijn geweest. En hij vreest ook dat de behandeling van die wetboeken eenen zoo geruimen tijd zou vereischen, dat de definitive vaststelling daarvan vele jaren zou kunnen worden vertraagd.

§§ 5 en 6. De beschouwingen, onder deze paragraphen van het Voorloopig Verslag opgenomen, zijn grootendeels, en voor zooveel noodig scheen, hiervóór behandeld onder §§ 1 en 2. Aan den wensch, dat een reglement ten aanzien van de inrigting en werking van het Staatstoezigt bij de wetsvoordragt mogt worden gevoegd, kan de Regering niet voldoen, zal zij zich in de uitvoering niet te zeer de handen binden. Het is onmogelijk te voorzien, hoe de maatregel in de bijzonderheden werken zal; zeer veel zal aan de koloniale besturen moeten worden overgelaten. Eerst als nadere voorstellen daaromtrent uit de kolonien zullen ontvangen zijn, zal men het reglement kunnen ontwerpen; ook is het wenschelijk dit te verschuiven tot dat de wet zal zijn aangenomen. De beraadslagingen in de beide Kamers kunnen van nuttigen invloed op de eindvaststelling van het bedoelde reglement zijn. De Minister meent dat het onvoorzigtig zou zijn, a priori van hier uit de bepaalde voorschriften te geven. Om echter aan het geuit verlangen te voldoen, worden eenige hoofdpunten opgegeven, welke, naar de bedoeling van den Minister, bij de regeling van het Staatstoezigt over de vrijgemaakten zullen moeten in acht genomen worden.

Vooraf zij herinnerd, dat het burgerlijk regt gedurende het Staatstoezigt niet in deszelfs volheid op de vrijgemaakten zal kunnen worden toegepast, maar aan de uitzonderingen zal moeten onderworpen blijven, welke, als gevolg van hunnen vroegeren toestand, tijdelijk onontbeerlijk zullen worden geacht; zullende echter de strekking daarheen zijn, om de bijzondere verordeningen zoo min mogelijk van de algemeene te doen afwijken en zooveel mogelijk met het algemeen regts- en politiewezen verband te doen houden.

Bij de zamenstelling der verordeningen, rakende de inrigting en de uitoefening van het Staatstoezigt, zullen vele der bepalingen kunnen worden overgenomen of gevolgd, vervat in de bijlage F, meer bepaaldelijk in den IIIden titel, en in de IIde afdeeling der bijlage K, behoorende bij het rapport aan den Koning, gedagteekend 16 augustus 1855, der Staatscommissie, ingesteld bij Zr. Ms. besluit van 29 november 1853, n.º 66.

Wat het *toezigt* betreft, dat zal *geheel* den toestand der vrijgemaakten, met betrekking tot het over hen uit te oefenen Staatsgezag, moeten regelen; terwijl de disciplinaire *regtsmagt*, aan de met het Staatstoezigt belaste ambtenaren op te dragen, ook bij verordening zal worden bepaald.

Tot het *toezigt* zal onder meer behooren: het bemiddelend optreden bij en het aanmoedigen tot het aangaan van werkovereenkomsten, alsmede de zorg voor de nakoming daarvan zoowel aan de zijde der vrijgegevenen als aan die van de huurders; het bepalen van de plaats van vestiging der vrijgemaakten; het staan over en het aanteekenen van alle bij de wet geldige, door de vrijgegevenen aan te gane overeenkomsten; het nemen van maatregelen, strekkende om orde, huisselijkheid, goede zeden, spaarzaamheid en wat verder tot een goed maatschappelijk en zedelijk bestaan behoort, te bevorderen; het waken tegen verboden of andere feestelijkheden en danspartijen, welke met de Christelijke godsdienst in strijd, of voor de zedelijkheid of de openbare rust en orde schadelijk zijn, tegen dronkenschap en tegen spel om geld of geldswaarden en daarmede gelijk te stellen weddingschappen; het toezien op en het aansporen van hen, die met de verzorging van kinderen belast zijn, om dezen van het school- en godsdienstig onderwijs te doen gebruik maken, waar de gelegenheid daartoe aanwezig is of daargesteld kan worden; de bevoegdheid om de kinderen van hen, die, ongeacht aansporing en vermaning, de opvoeding verwaarloozen of hen mishandelen, aan het ouderlijk gezag te onttrekken en de verzorging daarvan aan anderen op te dragen; het nemen van voorzorgen ten opzigte van onverzorgde kinderen, waarvoor de ambtenaren, met het toezigt belast, krachtens hun ambt voogden zijn, en die voogdij volgens nader vast te stellen verordeningen zullen uitoefenen; het nemen van maatregelen tot verzorging van zieken en bejaarden, voor zoo verre dezen niet door hunne betrekkingen worden verzorgd of niet in eene bijzondere inrigting zijn opgenomen.

Wat de *regtsmagt* betreft: het optreden als scheidsman in alle geschillen tusschen vrijgemaakten, voor zooveel de beregting niet tot den gewonen regter behoort, en in dat geval de verpligting om te trachten de partijen tot vergelijk te brengen; het opleggen van disciplinaire straffen voor vergrijpen, welke krachtens te maken verordeningen als zoodanig kunnen worden gestraft, enz.

Met het vorenstaande heeft de Minister slechts in zeer algemeene trekken de strekking willen doen kennen, welke het in de bedoeling ligt, aan het Staatstoezigt over de vrijgemaakten te geven, en de grenzen aanwijzen, binnen welke het zal moeten beperkt blijven. Daardoor zal, naar hij vertrouwt, de vrees worden weggenomen, dat de laatst aangeboden wetsontwerpen eene vermomde slavernij zouden doen bestaan; doch hij kan niet de verbindtenis aangaan, dat men zich bij de eerste zamenstelling of latere wijzigingen in alle deelen daaraan zal kunnen houden.

Te regt zegt het Voorloopig Verslag, dat van de wijze waarop het Staatstoezigt zal worden uitgeoefend, voor de werking der wet zeer veel zal afhangen, en het is juist daarom, dat hij, die voor de uitvoering moet waken, huiverig moet zijn, zich te zeer te binden in eene zaak, welke in zoo groote mate van verwachtingen afhangt, doch waarvan voor 's hands zoo weinig met zekerheid valt te zeggen. De ondervinding in de Britsche kolonien heeft doen zien, dat de oorspronkelijke reglementen op emigratie en arbeid herhaaldelijk en belangrijk zijn herzien moeten worden, om praktische goede uitkomsten te leveren. Ook hier zal de ondervinding de beste leermeesteres zijn; met hare lessen te betrachten zal het doel best bereikt en het algemeen belang best bevorderd worden.

Er is gevraagd: waar zijn de waarborgen, dat de meerderheid eener plantagemagt, die niet verlangt te blijven waar zij is, daartoe toch niet zal worden gedwongen? Het antwoord is: een wettelijke waarborg wordt niet voorgesteld; maar bij moet worden gezocht en zal worden gevonden in de belangeloosheid en goede trouw van het Gouvernement en in de regtschapenheid der Landvoogden, aan wie het bestuur is toebetrouwd, der procureur-generaal en der verdere autoriteiten, die op het vertrouwen hunner medeburgers en der wetgeving door hunne antecedenten regt hebben verkregen.

Men keurt af, dat een vrijgemaakte, die tot de minderheid behoort eener magt, welke verlangt te blijven op de plantage waar zij gevestigd is, daartoe nogtans door het Staatstoezigt zal kunnen worden gedwongen. Behalve dat, zoo als verzekerd wordt door hen, die met den innerlijken toestand van Suriname bekend zijn, zelden het geval zal voorkomen, dat eene minderheid tegen eene meerderheid der slavenmagt overstaat, in welke zich gewoonlijk eenige bevinden, die een grooten zedelijken invloed op de massa uitoefenen, zoo dient bij opgemerkt te worden, dat, gelijk reeds is gezegd, het Staatstoezigt, de omstandigheden beoordeelende, bevoegd zal zijn, aan het verlangen der minderheid toe te geven, wanneer daarvan niet het gevolg zou zijn, dat de invaliden armlastig worden voor den Staat; terwijl in het tegenovergesteld geval, zoo als trouwens onder zoovele omstandigheden plaats heeft, de minderheid zich naar de meerderheid moet schikken.

Aan de leden die verklaard hebben, het verrigten van veldarbeid onder het tropisch luchtgestel door Europeanen, zelfs door Nederlanders, voor zeer mogelijk te houden, en die hun leedwezen hebben aan den dag gelegd, dat de vestiging van Europesche arbeiders in Suriname tot nu toe van Regeringswege veeleer is tegengegaan dan bevorderd, meent de Minister te moeten herinneren, dat hun gevoelen staat tegenover de lessen der ervaring van alle tijden en in alle tropische gewesten, nu weder door de niet geslaagde proeven aan de Saramacca en de Marowijne bevestigd, en tegenover de uitspraak van de ten jare 18.. van Staatswege ingestelde commissie tot onderzoek van dit belangrijk vraagstuk. De Europeaan moge een tijd lang een matigen veldarbeid kunnen verrigten, doch om van zijne krachten het toekomstig in stand houden der suikercultuur in Nederlandsch Guyana te verwachten, zou niets dan teleurstelling voorbereiden. Voor toezigt en zelfs voor eenige werkzaamheden in de fabrieken daarentegen schijnt hij met vrucht te kunnen worden in dienst gesteld.

Het beweren, dat de vestiging van Europesche arbeiders in Suriname door de Regering zou worden tegengegaan, is ongegrond; maar waar is het dat zulks niet wordt bevorderd. Zoodanige bevordering zou, bij de vaststaande overtuiging der onmogelijkheid van slaging, inderdaad een onverschoonbaar toegeven zijn aan begrippen, waarvan de deugdelijkheid door de ervaring en de wetenschap wordt gewraakt.

Daarna gaat de Memorie over tot de toelichting der wets-artikelen, welke wij bij gemis aan ruimte niet kunnen mededeelen.

Bij zamentrekking van de drie wetsontwerpen, litt. A, B en C, wordt op nieuw aangeboden het navolgende overzigt van de *vermoedelijk* daaruit voort te vloeijen uitgaven. De opgaven wegens de slaven, zoowel als die vrije bevolking in de West-Indische Kolonien, worden van de besturen steeds ontvangen met herhaling der opmerking „dat op de juistheid der cijfers niet met volkomen zekerheid kan worden gebouwd; alhoewel het mogelijke wordt gedaan om althans de slavenregisters van onnaauwkeurigheden te zuiveren." Zoowel uit dien hoofde als omdat het cijfer afhankelijk is van het getal slaven, dat bij de afkondiging der wet aanwezig zal zijn, kan eene geheel juiste berekening niet worden geleverd, en blijven de onderstaande cijfers dus te beschouwen als eene raming, welke echter kan worden geacht der waarheid nabij te zijn. Bij de onderhavige raming heeft men de getallen der aanwezige slaven behouden zoo als zij bij de laatste wetsontwerpen waren aangenomen, ten einde beter te doen uitkomen het verschil in uitgaven tusschen die en de thans weder aangeboden ontwerpen van wet.

Suriname.

	Slaven.	Per hoofd.	
Op suikerplantages	17,658,	a *f* 375,	*f* 6,621,750.
„ koffijplantages enz.	11,682,	„ - 260,	- 3,037,320.
„ houtgronden	2,304,	„ - 200,	- 460,800.
Particuliere slaven	5,525,	„ - 300,	- 1,657,500.
			f 11,777,370.

Curaçao en Onderhoorigheden.

	Slav.	Per hoofd.		
Curaçao	5847,	a *f* 230,	*f* 1,344,810.	
Bonaire	167,	„ - 230,	- 38,410.	
Aruba	520,	„ - 230,	- 119,600.	
St. Eustatius	1114,	„ - 230,	- 256,220.	
Saba	686,	„ - 170,	- 116,620.	
				f 1,875,660.

St. Martin.

1650 slaven op 1 junij 1848 aanwezig, a *f* 125 per hoofd, ...	- 206,250.
	f 13,859,280.

Volgens het wetsvoorstel van april 1860:

voor Suriname..............	*f* 13,845,250,	
„ Curaçao en onderhoorigh.	- 2,049,200,	
„ St. Martin	- 250,000,	
		f 16,144,450.

Voordeelig verschil voor het tegenwoordige voorstel	*f* 2,285,170.

Daarentegen behelst het wetsontwerp lit. A de aanwijzing eener som van *f* 2,000,000 voor toekenning van premien tot aanmoediging van immigratie; eene som welke men kan aannemen dat bij het wetsontwerp van 1858 minstens zou benoodigd zijn geweest tot de daarbij gemaakte bepaling betreffende den facultativen afstand van plantages en gronden en de vergoeding voor stoomwerktuigen en ijzeren raderen, welke bepaling in het onderhavig wetsontwerp niet voorkomt. De Minister vleit zich met de hoop, dat deze herhaalde poging, waarbij op nieuw zoo vele blijken worden gegeven, dat het gemeen overleg met ernst wordt verlangd, met meer welgevallen zal worden ontvangen dan het wetsvoorstel van april dezes jaars, en tot het zoo gewenschte doel, de afschaffing der slavernij in de West-Indische Kolonien, zal mogen leiden.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.